

UCHWAŁA NR 8545/24
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 7 lutego 2024 roku

**w sprawie przyjęcia i przedstawienia Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego
sprawozdania z realizacji w latach 2021-2022 Programu Opieki nad Zabytkami
Województwa Świętokrzyskiego**

Na podstawie art. 41 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm.) oraz art. 87 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 23 lipca 2023 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w latach 2021- 2022 Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Sprawozdanie, o którym mowa w § 1 przedstawia się Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami podlega przekazaniu Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
ANDRZEJ BĘTKOWSKI

(dokument podpisano elektronicznie)

Projekt

UCHWAŁA NR .....
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia ..... 2024 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2021-2022 Programu Opieki nad Zabytkami
Województwa Świętokrzyskiego**

Na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 3, art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2023 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z realizacji w latach 2021-2022 „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego” w brzmieniu załącznika do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Arkadiusz Bąk

Załącznik do uchwały Nr .....
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia.....2024 r.

Sprawozdanie z realizacji w latach 2021–2022

Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego

Kielce 2024

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	3
Źródła finansowania.....	4
Finansowanie opieki nad zabytkami z budżetu samorządu województwa świętokrzyskiego.....	5
Zadania realizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne województwa świętokrzyskiego ..	12
Jednostki samorządu terytorialnego	34
Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków	47
Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego regionu w działaniach popularyzatorskich, edukacyjnych i promocyjnych.....	49
Świętokrzyska Nagroda Muzealna im. Tadeusza Włoszka	50
Europejskie Dni Dziedzictwa	51
Podsumowanie.....	52

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 2094) stanowi, że samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 14 ust.1 pkt. 3). W oparciu o zapis art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840) zarząd województwa sporządza w cyklu dwuletnim sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami, przedstawienia je sejmikowi i przekazuje Generalnemu Konserwatorowi Zabytków oraz właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 6).

Na podstawie Uchwały Nr XXIX/524/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z 25 marca 2013 r. został przyjęty „Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013–2016” i uzyskał pozytywną opinię Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W latach 2021-2022 kontynuowane były zapisy programu w zakresie opieki nad zabytkami, w tym finansowania, prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych w obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

Realizacja Programu ma się przyczynić m.in. do poprawy stanu zachowania zabytków, wzmacniania tożsamości lokalnej mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Nadrzędnym celem Programu w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ochrona oraz efektywne zarządzanie materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym, w tym dążenie do poprawy stanu zabytków, ich konserwacji, rekonstrukcji, adaptacji i rewitalizacji dla wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym. Cel nadrzędny realizowany jest poprzez wieloletnie działania polegające na:

- planowym i konsekwentnym realizowaniu zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków, w szczególności zahamowaniu procesów degradacji zabytków i doprowadzeniu do poprawy stanu ich zachowania,
- powiązaniu zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gminy,
- wykorzystaniu walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój i promocję gminy,
- próbie uwzględnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu w dokumentach planistycznych miasta,
- wspieraniu projektów pośrednio związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych,
- wyeksponowaniu poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowaniu działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieraniu inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

Z kolei sprawozdanie z realizacji Programu ma przedstawić i zanalizować wyniki podejmowanych bieżących działań w tym obszarze tematycznym na różnych poziomach organizacyjnych, zbierać dane o zachodzących zmianach oraz stanowić przesłankę do wzmocnienia lub modyfikowania zadań w programie na kolejne lata. Sprawozdanie z realizacji „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego” stanowi zestawienie informacji na temat dziedzictwa kulturowego na jego terenie, omówienie działań programowych ochrony zasobów i dziedzictwa kulturowego na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Opracowana jest w nim charakterystyka zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie województwa świętokrzyskiego oraz wskazane obiekty objęte prawnymi formami ochrony i obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz gminnych ewidencjach zabytków. Sprawozdanie zawiera opisy stanu dziedzictwa kulturowego w województwie, zestawienia tabelaryczne

pozwalające na określenie podstawowych priorytetów programu opieki nad zabytkami oraz kierunków działań i zadań realizowanych w ramach przyjętych priorytetów przez poszczególne gminy i powiaty oraz samorząd województwa. W dokumencie omówiona została ogólna realizacja programu opieki nad zabytkami, źródła jego finansowania oraz realizacja przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu ochrony zabytków.

Celem sprawdzenia stanu faktycznego realizacji Programu na terenie województwa świętokrzyskiego do jednostek samorządu terytorialnego skierowano szczegółowe zapytania, gdyż realizacja zadań wyznaczonych w Programie odbywa się w znaczącej części na ich obszarach. Ankiety sporządzono w Departamencie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, który również je przeanalizował i opracował. Zawierały one pytania dotyczące zabytków, zasobu dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego regionu. Ze względu na szerokie działania edukacyjne, popularyzatorskie i promocyjne podejmowane przez różne instytucje również i tych dziedzin dotyczyły zapytania ankietowe.

Ankiety zostały rozesłane do 57 gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, 6 instytucji kultury i muzeów oraz departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach. Odpowiedzi udzieliło 41 podmiotów. Absencja w odpowiedzi pozostałych ankietowanych może wynikać z braku aktywności w obszarach wyszczególnionych Programem lub też z braku wiedzy na ten temat.

Jednocześnie w ramach sprawozdania scharakteryzowano realizację w latach 2021–2022 odrębnych zadań przypisanych w Programie bezpośrednio samorządowi Województwa Świętokrzyskiego.

Przeanalizowane dane stały się podstawą opracowania niniejszego sprawozdania. Nadesłane informacje umożliwiły przedstawienie całokształtu działań podejmowanych przez samorząd województwa, instytucje kultury, których organizatorem jest województwo, jednostki samorządu terytorialnego, fundacje, stowarzyszenia, związki wyznaniowe, kościoły i inne podmioty spoza sektora finansów publicznych z regionu.

Oceniając zakres działań i rezultatów należy wziąć pod uwagę, iż analizowany okres dwóch lat tj. 2021–2022 był dość problematyczny dla realizacji inwestycji w obiektach zabytkowych, jak i w działalności kulturalnej. Pandemia wirusa sars cov-2 oraz wydatki związane z jego zwalczaniem i minimalizacją rozprzestrzeniania się choroby znacząco wpłynęły na funkcjonowanie instytucji kultury. Skrócone godziny pracy, ograniczenia w bezpośrednim kontaktowaniu się oraz czasowe zamknięcia instytucji dotyczyły co prawda głównie roku 2021, nie mniej jednak różne reperkusje w działaniu odczuwalne były także w kolejnych miesiącach następnego roku.

Źródła finansowania

Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku finansuje osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego. Prace przy zabytku będącym w posiadaniu jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych są finansowane ze środków przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetu, bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem zabytku wpisanego do rejestru może ubiegać się o udzielenie dotacji z budżetu państwa

na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku. Dotacje takie mogą być udzielane przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego ze środków finansowych budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister, lub przez wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków budżetu państwa z części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacje na ww. prace przy zabytku wpisanym do rejestru mogą być również udzielane przez organ stanowiący gminy, powiatu lub województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. W latach 2021–2022 zadania realizowane były z udziałem poniższych źródeł:

- Programów Unii Europejskiej:
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (należy zaznaczyć, iż Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021–2027 nie zostały uruchomione w okresie sprawozdawczym);
  - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027, w tym Program Polski Cyfrowej;
  - Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego 2014–2020 (przy czym należy pamiętać, iż kolejny program tj. Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027, nie zostały uruchomione w okresie sprawozdawczym);
- Mechanizmu Finansowego Europejskiego obszaru Gospodarczego (MF EOG) 2014–2021;
- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego:
  - Ochrona zabytków;
  - Ochrona zabytków archeologicznych;
  - Kultura Ludowa i tradycyjna;
  - Wspieranie działań muzealnych;
  - Miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju;
  - Kultura dostępna.
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnoprawnych;
- Funduszu Termomodernizacji i Remontów (BGK);
- Funduszu Kościelnego, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych – obecnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- Fundacji.

Finansowanie opieki nad zabytkami z budżetu samorządu województwa świętokrzyskiego.

Od roku 2009, po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwały określającej zasady przyznawania dotacji na ww. prace w obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa świętokrzyskiego, dotacje przyznawane są w trybie konkursowym na podstawie uchwały sejmiku. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego na podstawie Uchwały Nr XVIII/512/21 z dnia 22 listopada 2021 r. określił obowiązujące obecnie zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego.

Dotacje samorządu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Kwota wnioskowana w zł	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazanych dotacji (zł)
2022	44	1 018 771	26	420 000
2021	49	751 019	24	420 000
2020	47	1 547 923	23	320 000
2019	23	536 583	14 / 13*	100 000 /95 000*
2018	25	531 980	17	96 930
2017	20	360 297	14	93 000
2016	11	294 208	8	83 650
2015	20	1 326 154	13	150 000
2014	15	221 889	5	70 000
2013	21	735 348	12	195 000
2012	33	933 663	9	200 000
2011	41	1 448 901	32	568 700
2010	104	3 335 000	49	681 898
	w ramach wspólnej realizacji zadania		5	210 000
2009	52	3 132 738	35	649 070

* Udzielono 14 dotacji na kwotę 100 000 zł, przy czym jeden z beneficjentów zrezygnował z udzielonej dotacji w kwocie 5 000 zł.

W 2021 r. dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego udzielono w dwóch naborach. Na mocy Uchwały nr XXXI/426/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 kwietnia 2021 r. dotacji udzielono następującym 18 podmiotom na łączną sumę 320 tys.

Wykaz udzielonych dotacji w 2021 r. na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego.

L.p.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji (zł)
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa w Szewnie	Konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza bocznego Pana Jezusa (w nawie północnej) wraz z obrazem „Miłościwe Serce Pana Jezusa” w kościele parafialnym pw. św. Mikołaja Biskupa w Szewnie	30 000
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim	Konserwacja rzeźb z ołtarza przytęczowego św. Katarzyny z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim	10 000

3.	Parafia Rzymskokatolicka Katedralna pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu	Sandomierz, Bazylika Katedralna -konserwacja techniczna i estetyczna obrazu: „Męczennicy miesiąca października” Karola de Prevot z 1708-1737r.	35 000
4.	Klasztor Sióstr Bernardynek w Świętej Katarzynie gm. Bodzentyn	Remont i konserwacja elewacji Klasztoru Sióstr Bernardynek w Świętej Katarzynie, etap III – strona zachodnia - krużganki	15 000
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha w Glinianach	Prace budowlano-konserwatorskie polegające na: remoncie konstrukcji zrębowej oraz konstrukcji więźby dachowej wraz z wymianą ołączenia i gontowego pokrycia dachu kruchty głównej, wykonanie remontu konstrukcji więźby dachowej wraz z wymianą ołączenia i gontowego pokrycia na nowe dachu bocznego aneksu nawy (zaskrzynienia) od strony północnej, wykonanie remontu konstrukcji chóru muzycznego, wymiana oszalowania ścian elewacyjnych, wymianie oszalowania wewnętrznego deskowania kościoła, wykonanie izolacji termicznej stropu, wymiana podłogi na nową z desek modrzewiowych oraz wykonanie impregnacji hydrofobowej i biochronnej pokrycia gontowego dachu zabytkowego drewnianego kościoła pw. św. Wojciecha w Glinianach	20 000
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Dzierżni	Konserwacja techniczna i estetyczna empyry chóru muzycznego w kościele parafialnym w Dzierżni: II etap prac - balustrada	15 000
7.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba St. w Szczaworyżu	Prace wzmacniające skarpe zabytkowego cmentarza przykościelnego, stanowiącego element zespołu kościoła parafialnego w Szczaworyżu (IV etap)	17 847
8.	Opactwo Ojców Cystersów w Wąchocku	Konserwacja techniczna i estetyczna obrazu olejnego na płótnie z przedstawieniem Św. Elżbiety Węgierskiej z I poł. XVII w. z kaplicy Św. Zofii w Ratajach gm. Wąchock	7 553
9.	Kościół Rektoralny pw. Zwiastowania NMP w Rytwianach	Pilne prace konserwatorskie dwóch portali w wejściach do kruchty pd. I pn., wczesnobarokowych z ok. 1630 r.	20 000
10.	Klasztor OO. Dominikanów, Sandomierz	Prace konserwatorskie secesyjnej polichromii w Kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w kościele pw. św. Jakuba OO. Dominikanów	20 000
11.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała, Ostrowiec Świętokrzyski	Remont elewacji frontowej nawy głównej (część północna) kościoła pw. św. Michała Archanioła	15 000
12.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej, Bogoria	Prace konserwatorskie przy kapliczce przydrożnej z II poł. XVIII w. z drewnianą figurą Chrystusa Frasobliwego z placu przy kościele parafialnym pw. Trójcy Świętej	15 000

13.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP. i św. Augustyna, Kurozwęki	Konserwacja techniczna i estetyczna drewnianego ołtarza bocznego z Relikwiami Świętych z I poł XVIII w. z Kaplicy Pięciu Ran Chrystusa w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP.	20 000
14.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela, Skalbmierz	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna drewnianego ołtarza bocznego pw. Matki Boskiej z XVII w. z obrazem olejnym na płótnie „Matka Boska z Dzieciątkiem” z metalowymi koronami i sukienką w kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela – II etap.	18 600
15.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP, Koniemłoty	Prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym z XVII w. w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Koniemłotach – II etap	10 000
16.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Floriana, Koprzywnica	Prace konserwatorsko-restauratorskie romańskiego wątku kamiennego ściany południowej skrzydła południowego transeptu zespołu poklasztorowego w Koprzywnicy – II etap	20 000
17.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pińczowie	Remont konserwatorski wewnętrznych wypraw tynkarskich ścian kaplicy pw. św. Anny w Pińczowie	25 000
18.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha w Cisowie, gm. Daleszyce	Konserwacja techniczna i estetyczna rzeźby nieokreślonego świętego (Św. Marka?) z kościoła pw. św. Wojciecha w Cisowie	6 000
RAZEM			320 000

Ponadto na mocy Uchwały nr XXXIII/451/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. w budżecie województwa zaplanowano 100 tys. na kolejny nabór ofert. Na podstawie Uchwały nr XXXIV/464/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r. udzielono dotacji na kolejne 6 wniosków.

Łącznie w 2021 r. w dwóch naborach udzielono 24 dotacje na sumę 420 000 zł.

Wykaz udzielonych dotacji w II naborze wniosków na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2021 r.

L.p.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji (zł)
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Chlewicach	Techniczna i estetyczna konserwacja obrazu Matki Bożej Różańcowej wraz z sukienką z 3 ćw. XIX w ołtarza kościoła parafialnego Jakuba Apostoła w Chlewicach	15 000
2.	Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im Jana Pazdura w Starachowicach	Wykonanie projektu budowlanego dotyczącego odwodnienia zabytkowych budynków Wieży Ciśnień oraz Maszyny Parowej z 1899 r.	20 000

3.	Zbigniew Szczerbowski , Śmiłów gm. Ożarów	Prace konserwatorskie przy zespole dwóch mebli zabytkowych 1. Serwantka Biedeimaier 1820-1830, fotel Biedeimaier ok.1830,	10 000
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różań- covej w Koprzywnicy	Odnowienie elewacji Kościoła Matki Bożej Różańcovej w Koprzywnicy	20 000
5.	Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu	Wykonanie projektu budowlanego dla zadania pod nazwą „ Remont dachów hal produkcyjnych”	15 000
6.	Gmina Staszów	„Przygotowanie dokumentacji projektowej na zagospodarowanie terenu Zespoły Pałacowo-Parkowemu w Wiśniowej”.	20 000
RAZEM			100 000

W 2022 r. dotacje udzielone zostały na podstawie Uchwały nr XLVI/577/22 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2022 r. W otwartym konkursie ofert dofinansowanie przyznano 26 podmiotom. W roku tym łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła 420 000 zł.

Wykaz dotacji w otwartym konkursie ofert na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2022 r.

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Przedmiot oferty	Kwota dotacji (zł)
1.	Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum, Starachowice	Remont i zabezpieczenie basenów odstojnikowych dla wód przemysłowych stanowiących część ciągu technologicznego Zabytkowego Zespołu Wielkopiecowego w Starachowicach	10 000
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. w. Jakuba Starszego, Szczaworyż	Prace wzmacniające skarpe zabytkowego cmentarza przykościelnego, stanowiącego element zespołu kościoła parafialnego w Szczaworyżu – IV etap (część II)	20 000
3.	Parafia Rzymskokatolicka św. Stanisława BM, Denków	Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Denkowie - remont fragmentu dachu kościoła	20 000
4.	Parafia Rzymskokatolicka św. Michała, Ostrowiec Świętokrzyski	Remont elewacji wschodniej kościoła św. Michała Archanioła (prezbiterium wraz z aneksami) w Ostrowcu Świętokrzyskim	30 000
5.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Katarzyny Dz.M., Piasek Wielki	Ambona z kościoła parafialnego p.w. Św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim	10 000
6.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Wojciecha, Cisów	Konserwacja techniczna i estetyczna Tabernakulum oraz obrazu Koronacja Matki Boskiej autorstwa Matiasa Reichana z ołtarza głównego w kościele św. Wojciecha w Cisowie	10 000

7.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Zwiastowania N.M.P. Nowy Kazanów	Konserwacja ołtarza bocznego w kaplicy wschodniej z kościoła parafialnego p.w. Zwiastowania NMP w Nowym Kazanowie	15 000
8.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Szańcu	Ambona z rzeźbami: czterej Ewangelści, Chrystus Dobry Pasterz z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Szańcu	10 000
9.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Chrzciciela, Skalbmierz	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna drewnianego ołtarza bocznego pw. Matki Boskiej z XVII w. z obrazem olejnym na płótnie "Matka Boska z Dzieciątkiem" z metalowymi koronami i sukienką w kościele parafialnym p.w. Św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu - etap III (ostatni)	15 000
10.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Augustyna, Kurozwęki	Konserwacja techniczna i estetyczna późnorenansowego obrazu temperowego na desce "Matka Boża" z pocz. XVII w. w metalowej trybowanej ramie z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Kurozwękach	10 000
11.	Korporacja PP Aleksander Pietrov, Wiązownica Kolonia, Staszów	Odtworzenie podwójnych drzwi zewnętrznych zdobionych w stylu mauretańskim	20 000
12.	Kościół Rektoralny p.w. Zwiastowania NMP, Rytwiany	Prace konserwatorskie trzech portali w wejściach do: kaplicy św. Jana Chrzciciela, kapitulorza i na chór, wczesnobarokowych z ok. 1630 r.	10 000
13.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Świętej Trójcy, Tarłów	Wczesnobarokowy ołtarz główny z kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Tarłowie, XVII w., kompleksowe prace konserwatorsko - restauratorskie: etap IV	20 000
14.	Muzeum Diecezjalne w Sandomierzu	Konserwacja techniczna i estetyczna kamiennej tablicy erekcyjnej z 1476 r. na elewacji południowej Domu Długosza w Sandomierzu	10 000
15.	Stowarzyszenie Nasze Dziedzictwo	Prace konserwatorskie przy żeliwnym pomniku nagrobnym Rodziny Witwickich	20 000
16.	Parafia Rzymskokatolicka Matki Bożej Różańcowej, Koprzywnica	Odnowienie elewacji kościoła Matki Bożej Różańcowej w Koprzywnicy	30 000
17.	Stowarzyszenie Dziedzictwo Piotrkowic	Remont murów kościoła p.w. Św. Stanisława Biskupa w Piotrkowicach. Odbudowa ściany gotyckiego szczytu- III etap prac	10 000
18.	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Rocha, Mroczków	Prace konserwatorskie wnętrza dzwonnicy przy kościele św. Rocha w Mroczkowie	20 000
19.	Gmina Szydłów	Opracowanie projektu budowlanego wraz z oceną techniczną dla robót budowlanych dotyczących remontu balustrady na chodniku obronnym muru miejskiego w Szydłowie	17 500

20.	Klasztor OO. Dominikanów, Sandomierz	Prace konserwatorskie secesyjnej polichromii w kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w klasztorze św. Jakuba OO. Dominikanów w Sandomierzu	20 000
21.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jacka i św. Katarzyny, Odrowąż	I etap prac konserwatorskich XVII wiecznego ołtarza bocznego przy filarze północnym - I etap z kościoła p.w. św. Jacka w Odrowążu	10 000
22.	Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu	Wykonanie projektu budowlanego dla zadania pn. "Odtworzenie i zabezpieczenie północnego koryta wodnego"	10 000
23.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP, Strożyska	Ratunkowe prace konserwatorskie gotyckiego sklepienia wraz z kamiennymi żebrami, zwornikami i wspornikami we wnętrzu nawy (prześło zachodnie) kościoła parafialnego z 1378 r. p. w. Wniebowzięcia NMP w Strożyskach	10 000
24.	Archiopactwo Cystersów, Jędrzejów	Jędrzejów, Archiopactwo Cystersów, (XIII/XVII w.): kompleksowa rewitalizacja dzwonnicy oraz części ogrodzenia z barokową bramą i relikiami dawnej furty, etap V	20 000
25.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty, Pińczów	Remont konserwatorski wewnętrznych wypraw tynkarskich ścian kaplicy p.w. św. Anny w Pińczowie - II etap	20 000
26.	Zakon Braci Mniejszych, Klasztor OO. Franciszkanów p.w. Nawiedzenia NMP, Pińczów	Prace konserwatorskie wystroju sztukatorskiego kopuły kaplicy południowej kościoła zespołu klasztorowego OO. Franciszkanów w Pińczowie	22 500
	SUMA		420 000

Środki finansowe na realizację zadań z ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa w danym roku uchwała budżetowa. Na podstawie przedstawionych powyżej danych można zauważyć, że potrzeby finansowe na realizację tych prac są wielokrotnie większe niż możliwości przeznaczenia środków z budżetu samorządu województwa. Rosnące zainteresowanie właścicieli zabytków dotacjami związane jest z rosnącą świadomością w zakresie możliwości pozyskania środków finansowych z różnych źródeł, a także z pogarszającym się stanem technicznym obiektów zabytkowych i wieloletnimi zaniedbaniami w zakresie remontów i konserwacji. Prace prowadzone przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków wymagają przestrzegania procedur określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także specjalistycznych uprawnień do wykonywania tych prac, stosowania odpowiednich metod i technologii.

W okresie sprawozdawczym z dotacji samorządu województwa finansowany był bardzo różnorodny zakres prac przy obiektach zabytkowych. W zabytkach nieruchomości dotacje obejmowały dofinansowanie robót budowlanych, remonty dachów z konserwacją lub wymianą więźby dachowej, prace renowacyjne tynków, wymianę i odtworzenie stolarki drzwiowej i okiennej, badania architektoniczne i ekspertyzy konserwatorskie, a także prace w zakresie konserwacji technicznej i estetycznej zabytków ruchomych oraz poprawę bezpieczeństwa zabytków nieruchomości i warunków przechowywania w nich zbiorów, poprzez wprowadzenie nowoczesnych technik ochrony i zabezpieczeń (przeciwpożarowych, włamania i napadu).

Zadania realizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne województwa świętokrzyskiego

Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, a także opieki nad zabytkami i ochrony dziedzictwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą. Z kolei Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej precyzuje, iż prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa zobowiązuje samorząd województwa do prowadzenia polityki rozwoju województwa, także w zakresie wspierania rozwoju kultury oraz sprawowania opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalnego wykorzystywania. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim (pkt. 11.1) m.in. prowadząc instytucje kultury.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest najważniejszym aktem prawnym w dziedzinie ochrony zabytków. Określa ona działania w w/w zakresie, które winne być podejmowane przez organy administracji publicznej (art. 4). Według jej zapisów dotacja może być udzielona na finansowanie nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru (art. 76 ust. 1).

Zatem instytucje kultury dysponujące obiektami wpisanymi do rejestru zabytków realizują prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane, korzystając z dofinansowania w formie dotacji celowych.

MUZEUM NARODOWE W KIELCACH

Wysokość środków w budżecie instytucji w latach 2021–2022 przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku.

Obiekt – zakres prac	Wartość środków (zł)	Rok
I. Dawny Pałac Biskupów Krakowskich – realizacja projektu pn.: „ <i>Pałac w muzeum, Muzeum w Pałacu</i> ” <i>Ochrona, zachowanie i udostępnienie na cele publiczne zabytków ruchomych i nieruchomych o znaczeniu ogólnopolskim</i> ” Zakres wykonanych prac: 1. Remont elewacji budynków Pałacu Biskupów Krakowskich z renowacją detali architektonicznych, scaleniem kolorystycznym tynków oraz częściowym remontem pokrycia dachowego z niezbędną wymianą obróbek blacharskich, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • remont dachu i elewacji, • rekonstrukcja postaci posłów moskiewskich i szwedzkich na fasadzie wschodniej Dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach, • montaż dodatkowego oświetlenia dekoracji malarskiej w Sali Portretowej oraz malowideł plafonowych Tomasza Dolabelli w Apartamentach Senatorskich, • rozbudowa istniejących systemów telewizji obserwacyjnej oraz systemu kontroli dostępu - montaż dodatkowych kamer wraz z instalacją i uruchomieniem oraz elektronicznych blokad dostępu. 2. Roboty konserwatorskie we wnętrzach pałacu obejmujące: <ul style="list-style-type: none"> • konserwacja malowideł ściennych w Izbie Stołowej Górnej na ścianie zach. fryz podstropowy z portretami,	1 536 100	2021

<ul style="list-style-type: none"> • konserwacja stropu ramowego w II Pokoju Senatorskim wraz z pięcioma obrazami: Pożar Troi (w centrum) i personifikacje żywiołów (Ziemi, Powietrza, Wody i Ognia), • usunięcie wtórnych nawarstwień wraz ze scaleniem kolorystycznym ścian w Izbie Stołowej Górnej Dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich. 		
<p>II. Muzeum Archeologiczne w Wiślicy – realizacja projektu pn.: „Modernizacja Muzeum Archeologicznego w Wiślicy jako Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wraz z otoczeniem w celu zabezpieczenia i ochrony unikatowych obiektów dziedzictwa narodowego”</p> <p>Zakres wykonanych prac:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prace archeologiczne, konserwatorskie, remontowo-renowacyjne przy przebudowie i rozbudowie: Pawilonu Archeologicznego, ekspozycji archeologicznej w Podziemiach Kolegiaty wraz z uzbrojeniem terenu, zabezpieczeniem konstrukcyjnym i przeciwwilgociowym, inwentaryzacją architektoniczną i konserwatorską obiektów. 2. Prace adaptacyjne, renowacyjne (wymiana części pokrycia dachowego, modernizacja łazienek, sal edukacyjnych, wystawowych, naukowo-dydaktycznych, montaż sieci zabezpieczających SSWiN, SAP, CCTV) i wyposażenie budynku byłego posterunku PGE. 	10 303 929	
<p>III. Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku – realizacja projektu pn.: „Oblęgorek, Pałacyk Henryka Sienkiewicza, 1900-1902. Prace konserwatorskie i budowlane przy Pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku w celu zabezpieczenia materialnego dziedzictwa kulturowego</p> <p>Zakres wykonanych prac:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie dokumentacji projektowej. 2. Prace konserwatorskie i zabezpieczające w Pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, obejmujące prace konserwatorskie przy kamiennych elementach tarasu z balustradą i balkonów, figury husarza oraz konserwację drewnianych elementów wystroju elewacji, bieżącą konserwację i naprawę miejscowych ubytków i odspojeń tynków wraz z bieżącą konserwacją pokrycia dachowego na wybranych fragmentach. 	431 999	
<p>I. Dawny Pałac Biskupów Krakowskich – realizacja projektu pn.: „Pałac w muzeum, Muzeum w Pałacu” Ochrona, zachowanie i udostępnienie na cele publiczne zabytków ruchomych i nieruchomych o znaczeniu ogólnopolskim”</p> <p>Zakres wykonanych prac:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Remont elewacji budynków Pałacu Biskupów Krakowskich w tym: <ul style="list-style-type: none"> • remont dachu i elewacji, • rekonstrukcja postaci posłów moskiewskich i szwedzkich na fasadzie wschodniej Dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach, • wykonanie systemu słupków antyterrorystycznych regulujących ruch pojazdów na placu przed Dawnym Pałacem Biskupów Krakowskich. 2. Prace konserwatorskie we wnętrzach pałacu. 	1 345 692	2022
<p>II. Muzeum Archeologiczne w Wiślicy – realizacja projektu pn.: „Modernizacja Muzeum Archeologicznego w Wiślicy jako Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wraz z otoczeniem w celu zabezpieczenia i ochrony unikatowych obiektów dziedzictwa narodowego”</p> <p>Zakres wykonanych prac:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prace archeologiczne, konserwatorskie, remontowo-renowacyjne przy przebudowie i rozbudowie: Pawilonu Archeologicznego, ekspozycji archeologicznej w Podziemiach Kolegiaty. Prace adaptacyjne, renowacyjne (wymiana części pokrycia dachowego, modernizacja 	5 531 424	

łazienek, sal edukacyjnych, wystawowych, naukowo-dydaktycznych, montaż sieci zabezpieczających SSWiN, SAP, CCTV) i wyposażenie budynku byłego posterunku PGE.		
III. Dawny Pałac Biskupów Krakowskich – realizacja zadania pn.: „Wykonanie doraźnego zabezpieczenia muru okalającego Dawny Pałac Biskupów Krakowskich” Zakres wykonanych prac: Doraźne zabezpieczenie fragmentu północnego muru polegające na montażu konstrukcji drewnianej oraz uzupełnienie ubytków w murze wraz z szalowaniem.	131 085	

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych w latach 2021–2022

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość dotacji (zł)	Rok
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Realizacja Projektu w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 (POIS) pn. <i>Pałac w muzeum, Muzeum w Pałacu. Ochrona, zachowanie i udostępnienie na cele publiczne zabytków ruchomych i nieruchomości o znaczeniu ogólnopolskim.</i>	1 297 082	2021
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (MKDNIŚ) – dotacja celowa na wkład własny do projektu		228 897	
MKDNIŚ – dotacja celowa na sfinansowanie podatku VAT niepodlegającego odliczeniu przy realizacji projektu		10 121	
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Realizacja Projektu w ramach POIS pn. <i>Modernizacja Muzeum Archeologicznego w Wiślicy jako Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wraz z otoczeniem w celu zabezpieczenia i ochrony unikatowych obiektów dziedzictwa narodowego.</i>	8 830 537	
MKDNIŚ – dotacja celowa na wkład własny do projektu		779 165	
Województwo Świętokrzyskie (UMWŚ) – dotacja celowa na wkład własny do projektu		635 739	
MKDNIŚ – dotacja celowa na sfinansowanie podatku VAT niepodlegającego odliczeniu przy realizacji projektu		58 488	
MKDNIŚ	Realizacja projektu w ramach programu Ochrony Zabytków pn.: „ <i>Oblęgorek, Pałacyk Henryka Sienkiewicza, 1900-1902. Prace konserwatorskie i budowlane przy Pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku w celu zabezpieczenia materialnego dziedzictwa kulturowego.</i> ”	359 000	
UMWŚ		72 000	
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Realizacja Projektu w ramach POIS pn. <i>Pałac w muzeum, Muzeum w Pałacu.</i>	1 143 838	2022

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) – dotacja celowa na wkład własny do projektu	<i>Ochrona, zachowanie i udostępnienie na cele publiczne zabytków ruchomych i nieruchomych o znaczeniu ogólnopolskim.</i>	201 854	
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Realizacja Projektu w ramach POIŚ pn. <i>Modernizacja Muzeum Archeologicznego w Wiślicy jako Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wraz z otoczeniem w celu zabezpieczenia i ochrony unikatowych obiektów dziedzictwa narodowego.</i>	4 573 050	
MKiDN – dotacja celowa na wkład własny do projektu		403 504	
UMWŚ – dotacja celowa na wkład własny do projektu		507 985	
MKiDN – dotacja celowa na sfinansowanie podatku VAT niepodlegającego odliczeniu przy realizacji projektu		46 884	
MKiDN – dotacja celowa		81 085	
UMWŚ – dotacja celowa	Dotacje celowe na <i>Wykonanie doraźnego zabezpieczenia muru okalającego Dawny Pałac Biskupów Krakowskich</i>	50 000	

Nabytki – Muzealia w latach 2021–2022

Dział	Dary		Zakupy		Razem	
	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)
2021						
Dział Historii Naturalnej- Kolekcja Jerzego Fijałkowskiego	1 420	18 024	-	-	1420	18 024
Dział Historii- Numizmatyka	35	6 417	-	-	35	6 417
Dział Sztuki Współczesnej	1	6 000	1	1 500	2	7 500
Dział Rzemiosła Artystycznego	-	-	2	2 500	2	2 500
Dział Sztuki Ludowej	67	17 860	-	-	67	17 860
Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku - Oddział MNKi	-	-	1	2 800	1	2 800
Muzeum Archeologiczne w Wiślicy, Oddział MNKi	5	9 500	-	-	5	9 500
Razem	1 528	57 801	4	6 800	1 532	64 601
2022						
Dział Historii Naturalnej	36	1 315	-	-	36	1 315
Dział Historii	53	6 500	-	-	53	6 500
Dział Rycin	72	25 870	-	-	72	25 870
Muzeum Archeologiczne w Wiślicy, Oddział MNKi	284	54 857	-	-	284	54 857
Razem	445	88 542	-	-	445	88 542

Liczba odwiedzających, lekcji, zajęć edukacyjnych i warsztatów

Rok	Liczba odwiedzających			Lecje muzealne			Przychody ze sprzedaży biletów (zł)
	liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	Liczba lekcji	liczba uczestników	łącznie koszt	
2021	36 818	28 358	65 176	300	3 813	3 324	1. Bilety wstępu na ekspozycje stałe i czasowe - 218 138 2. Bilety na lekcje muzealne, warsztaty – 21 205
2022	78 958	54 450	133 408	509	10 277	10 617	1. Bilety wstępu na ekspozycje stałe i czasowe – 407 686 2. Bilety na lekcje muzealne, warsztaty – 56 493

Liczba wystaw, obiektów poddanych digitalizacji

Rok	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Liczba obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów (zł)
	wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	Łącznie			
2021	20	2	2	24	13	1 599	233 000
2022	22	1	2	25	11	1 582	197 000
Razem	42	3	4	49	24	3 181	430 000

Wydawnictwa

2021

1. *Raport Muzeum Narodowego w Kielcach 2017–2019*, ISBN 978-83-62068-74-6, wydanie elektroniczne;
2. *Rafał Olbiński. Katalog wystawy*, ISBN 978-83-62068-63-0, nakład 600 egz.
3. *Galeria Malarstwa Polskiego i Europejskiej Sztuki Zdobniczej*, wyd. II zmienione, ISBN 978-83-62068-75-3, nakład 1000 egz.
4. *Międzynarodowa Wystawa Mała Forma Graficzna 13 x 18 „Dialog warsztatu z cyfrą“*, ISBN 978-83-62068-78-4, nakład 500 egz.
5. *Małgorzata Osobińska, Po 1945. Przegląd grafiki artystycznej ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach*, ISBN 978-83-62068-86-9, nakład 500 egz.
6. *J. Kaczmarczyk, M. Misztal, Pro lege et pro grege. Dekoracja stropu belkowego Izby Stołowej Górnej w Dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich*, ISBN 978-83-62068-79-1, nakład 1000 egz.
7. „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, tom 35, ISSN 0137-2866, wydanie elektroniczne;
8. „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, tom 36, ISSN 0137-2866, wydanie elektroniczne;

2022

1. Gabriela Kiełtyka-Sołtysiak, *Muzeum Archeologiczne w Wiślicy*, ISBN 978-83-62068-91-3, nakład 1000 egz.;
2. Magdalena Śniegulska-Gomuła, *Kobieta w czasach Wazów*, ISBN 978-83-62068-90-6, nakład 500 egz.;
3. *Big data. Rafinacja informacji – medycyna – ekonomia – media – aspekty teoretyczne i aplikatywne*, red. W. Cetera, ISBN 978-83-62068-82-1;
4. Wiesław Cetera, *Polish Printing Industry*, ISBN 978-83-62068-83-8;
5. *Gravés dans la memoire. Les tombeaux polonais en France*, red. I. H. Pugacewicz, ISBN 978-83-62068-95-1.

Projekty edukacyjne 2021 – 2022

Rok	Projekty edukacyjne	Liczba uczestników projektu
2021	Muzeum Bliżej Nas	843
	Kulturalny wolontariat	4
	Niedziela w Muzeum	349
	Muzeoterapia	585
2022	-Muzeum Bliżej Nas	2 294
	-Kulturalny wolontariat	4
	-Niedziela w Muzeum	657
	-Muzeoterapia	875
	-Piknik z okazji Dnia Dziecka – stanowisko edukacyjne	200
	-Piknik rodzinny Dzień Obłęgorka – stanowisko edukacyjne	2 000
	-Hubertus sarmacki – stanowisko edukacyjne	100
-Tydzień Kultury Języka	33	
Razem		7 944

MUZEUM WSI KIELECKIEJ W KIELCACH**Wysokość środków w budżecie instytucji w latach 2021–2022 przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku.**

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków (zł)	Rok
Zakup materiałów konserwatorskich do bieżących prac przy obiektach zabytkowych	19 508	2021
Zakup materiałów konserwatorskich do bieżących prac przy obiektach zabytkowych	89 919 (środki własne plus dotacja z UMWŚ)	2022
Usługi remontowo-konserwatorskie	309 241 (środki własne plus dotacja z UMWŚ)	2021
Usługi remontowo-konserwatorskie	649 100 (środki własne plus dotacja z UMWŚ)	2022
Przeniesienie zabytkowego obiektu Dworek tzw. „Kałamarzyk”	48 616 (środki własne plus dotacja z UMWŚ)	2021
Przeniesienie zabytkowego obiektu Dworek tzw. „Kałamarzyk”	159 639	2022

(środki własne plus dotacja z UMWS)

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy obiektach zabytkowych w latach 2021–2022 prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane.

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji (zł)	Rok
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Konserwacja i restauracja pięciu chorągwi z wizerunkami świętych z Kościoła Szpitalnego z Rogowa w Parku Etnograficznym	64 880	2022
Województwo Świętokrzyskie	Konserwacja i restauracja pięciu chorągwi z wizerunkami świętych z Kościoła Szpitalnego z Rogowa w Parku Etnograficznym	12 220	2022
Województwo Świętokrzyskie	Przeniesienie zabytkowego obiektu - Dworu z Suchedniowa tzw. "Kałamarzyka" na teren Parku Etnograficznego w Tokarni"	46 938	2021
Województwo Świętokrzyskie	Przeniesienie zabytkowego obiektu - Dworu z Suchedniowa tzw. "Kałamarzyka" na teren Parku Etnograficznego w Tokarni"	128 985	2022
Województwo Świętokrzyskie	Prace remontowe i konserwatorskie obiektów zabytkowych należących do Muzeum Wsi Kieleckiej	300 000 (wykorzystano 299 829)	2021
Województwo Świętokrzyskie	Prace remontowe i konserwatorskie obiektów zabytkowych należących do Muzeum Wsi Kieleckiej	695 000	2022

Nabytki – Muzealia w latach 2021–2022

Dział	Dary		Zakupy		Razem	
	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)
Inwentarz główny MWK (2021 r.) kaplica z Dymin	155	16 763	55	11 253	211	48 061
	1	20 000				
Inwentarz główny MWK (2022 r.)	53	4 030	13	3 308	66	7 338

Liczba odwiedzających, lekcji, zajęć edukacyjnych i warsztatów

Rok	Liczba odwiedzających			Lekcje muzealne			Przychody ze sprzedaży biletów w zł
	liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	Liczba lekcji	liczba uczestników	łączy koszt	
2021	79 734	8 306	88 040	144	3 600	35 340	849 049

2022	84 861	9 195	94 056	282	7 050	66 900	947 047
------	--------	-------	--------	-----	-------	--------	---------

Liczba wystaw, obiektów poddanych digitalizacji

Rok	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Liczba obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
	wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	Łącznie			
2021	4	2	0	6	1 (rearanżacja)		
2022	3	3	0	6			
Ogółem	7	5	0	12			

* Wykonywane są cyfrowe odwzorowania nowo przyjmowanych obiektów na inwentarze muzealne. Nie jest to równoznaczne z digitalizacją.

Wydawnictwa

2021 rok:

- Katarzyna Jedynek, Bartosz Bętkowski „Architektura pamięci”, Kielce 2021, s. 100.
- Praca zbiorowa, „Wieś polska w czasie II wojny światowej”, Kielce 2021, s. 300.

2022 rok:

- Małgorzata Imiołek, „Dziedzictwo nie doceniane. Chłopskie budownictwo kamienne na Kielecczyźnie od połowy XIX w. do lat 50-tych XX w., Kielce 2022.
- red. Krzysztof Karbownik, Leszek Gawlik, Łukasz Wołczyk, „Kielecka Teka Skansenowska t.4”, Kielce 2022, s. 210.

Projekty edukacyjne 2021–2022

Rok	Projekty edukacyjne	Liczba uczestników projektu
2021	1. „Przystosowanie oferty turystycznej i edukacyjnej Muzeum Wsi Kieleckiej do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących”	200
	2. „Michniów obraz patriotyzmu i Martyrologii Wsi Polskiej”	200
2022	1. „Rozszerzenie i ulepszenie oferty dla odbiorców wydarzeń kulturalnych odwiedzających Park Etnograficzny w Tokarni”	250

MUZEUM ZAMKOWE W SANDOMIERZU

Wysokość środków w budżecie instytucji w latach 2021–2022 przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku

Budynek Zamku

Obiekt – zakres prac	Wartość środków (zł)	Rok
Malowanie pomieszczeń	5 435	2021

Montaż el. systemu alarmowego	2 450	2021
Naprawa bojlera i kotłowni gazowej	888	2021
Wymiana i montaż nowego oświetlenia	6 364	2021
Remont pomieszczeń zamkowych	7 369	2021
Montaż rolet wewnętrznych	2 846	2021
RAZEM w 2021 r.	25 352	
Malowanie pomieszczeń wystawowych	1 318	2022
Montaż paneli podłogowych	19 500	2022
Montaż systemu antywłamaniowego w sali wystawowej	2 500	2022
Naprawa dachówki	1 500	2022
Naprawa i konserwacja oświetlenia awaryjnego	700	2022
Wymiana i montaż nowego oświetlenia	24 491	2022
Renowacja podłogi na Sali Rycerskiej	19 979	2022
RAZEM w 2022 r.	69 987	

Wysokość środków w budżecie instytucji w 2021 r. przeznaczonych na prace konserwatorskie. Muzealia.

Obiekt – zakres prac	Zakres prac	Wartość środków (zł)
Cynowa patera dekoracyjna z ok. 1900 r.	Naprawa	450
Srebrne lustro neobarokowe w typie pałacowym firmy Stephan Mayerhofer & Carl Klinkosch,, Austria, Wiedeń 1840,	- usunięcie nalotu siarczku srebra, - wypolerowanie powierzchni wypukłych.	579
Konserwacje 10 obiektów: - Sierp gładki, przed 1939, Bogoria Skotnicka - Konewka, gmina Klimontów - Konserwacji ram do grafik T. Gaugain wg. Aleksandra Orłowskiego - Toaletka podróżna należąca do J. Iwaszkiewicza, - „W drodze do żniw” Teofil Stelmach, Turbia, 1970, - „Zbieranie kłosów”, Teofil Stelmach, Turbia, 1975, malarstwo. - „Młocka”, Teofil Stelmach, Turbia, 1986, malarstwo. - „Żniwa”, Teofil Stelmach, Turbia, 1970, malarstwo. - „Polska zrzucająca skórę węża”, Teofil Stelmach, Turbia, 1990, malarstwo.	- oczyszczenie, naprawa i konserwacja, - w przypadku obrazów również wymiana ram.	1 789
Rekonstrukcji ucha koszyczka dekoracyjnego w stylu empire, Berlin 1. poł. XIX w.,	Rekonstrukcja ucha obiektu, naprawa.	492
Konserwacja obiektów z Działu Etnograficznego: - Sukmana sandomierska; XIX –wieczny. - Strój sandomierski kobiecy (rekonstrukcja) - Koszula męska do stroju sandomierskiego (rekonstrukcja) - Buty męskie z cholewami, rekonstrukcja. - Trzewiki kobiece, rekonstrukcja.	Zakres prac TKANINA: - odkurzenie i oczyszczenie. - barwienie nici, konserwacja igłowa. - montaż i dokumentacja fotograficzna i opisowa. Zakres prac SKÓRA (obuwie)	92 545 dotacja MKDniS

	- oczyszczenie, nawilżanie, natłuszczenie skóry. - nałożenie barwionej pasty i zabezpieczenie, polerowanie.	
Konserwacja obiektów z Działu Historycznego: - Fragment Tory (Księga Wyjścia). - Statut cechu krawców wydany przez Zygmunta III Wazę w 1616 r.	- oczyszczenie, nawilżanie, podklejenie, prostowanie. - oprawa w ramy z odcięciem UV. - dokumentacja opisowa i fotograficzna stanu.	31 500 dotacja MKDNiS
Konserwacja obiektów z Działu Literatury: - Reguła św. Benedykta. - Listy Kazimierza Targowskiego do matki z sandomierskiego więzienia. - Listy Adama Bienia do rodziny z Łubianki. - Stanisław Młodożeniec „Sennik egipski”. - Listy J. Iwaszkiewicza do Romana Koseły.	- oczyszczenie, kąpiel, uzupełnienie ubytków, odkwaszenie, prostowanie. - dokumentacja opisowa i fotograficzna.	6 200 Dotacja MKDNiS
Konserwacja dzieła Stanisława Ignacego Witkiewicza (1885-1939), "Portret Wandy z Szembeków Starzewskiej" 1924.	- oczyszczenie, uzupełnienie ubytków, odkwaszenie, prostowanie. - naprawa deformacji i zagnieceń papieru	3 459 dotacja MKDNiS
Konserwacja dzieła Stanisława Ignacego Witkiewicza (1885-1939), "Portret Leopolda Starzewskiego" 1924.	- oczyszczenie, uzupełnienie, odkwaszenie, prostowanie. - naprawa deformacji i zagnieceń papieru	3 459 dotacja MKDNiS

Wysokość środków w budżecie instytucji w 2022 r. przeznaczonych na prace konserwatorskie. Muzealia.

Obiekt – zakres prac	Zakres prac	Wartość środków (zł)
Konserwacja 260 kartek (rękopisów z Działu Literatury), w tym m.in.: Acta officialiatus, dzieł R. Koseła, Zbiór dokumentów Klubu Społecznego w Sandomierzu, Wycinki i materiały związane ze S. Młodożeń-cem, Listy A. Patkowskiego, Zespół archiwaliów Patronatu Więziennego w Sandomierzu, Dokumenty i papiery Dutreppich i Targowskich.	- wykonanie fumigacji obiektów. - wykonanie dokumentacji fotograficznej. - oczyszczenie, usunięcie zacieków i zaplamień. - wykonanie konserwacji. - prasowanie, odkwaszanie.	13 000
Konserwacja 350 kartek (rękopisów z Działu Literatury), w tym m.in.: Korespondencja S. Przyłęckiego, H. Przyłęckiej, Z. Patkowskiej, L. Patkowskiego, Bp. Kubickiego, Dziennik pracy, wiersze, notatki oraz dokumenty A. Patkowskiego, zdjęcia z albumu Patkowskich i Przyłęckich, fotografie osób NN z kręgu Patkowskich i Przyłęckich, zespół dokumentów „Ogniska”, Plakat Koła Dramatycznego, „Wypis z Xiengi Cenzury Szkolnej”, Program przedstawienia amatorskiego, Program teatralny: „Marcin Łuba”, Zdjęcie z wycieczki na Św. Krzyż, Zdjęcie –tableau z Gimnazjum Kieleckiego.	- wykonanie fumigacji obiektów. - wykonanie dokumentacji fotograficznej. - oczyszczenie, usunięcie zacieków i zaplamień. - wykonanie konserwacji. - prasowanie, odkwaszanie.	10 000

Konserwacja 2 obiektów z Działu Sztuki (malarstwo)	- oczyszczenie, uzupełnienie ubytków, wzmocnienie odklejenia płótna - konserwacja i naprawa ramy	3 192
Konserwacja 9 map z Działu Historycznego	- wykonanie dokumentacji fotograficznej. - oczyszczenie, usunięcie zacieków, nawilżenie, kąpiele, uzupełnienie, odkwaszenie, wzmocnienie scalenie kolorystyczne.	18 000
Konserwacje 24 obiektów w pracowni konserwatorskiej Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, w tym m.in.: Obraz Czesława Małysza „Widok Sandomierza”, rama do obrazu Jana Błyskosza wg Józefa Szermentowskiego „Widok Sandomierza od strony Wisły”, 1978, 17 obiektów z Działu Etnograficznego, Krucyfiks drewniany z wizerunkiem Ukrzyżowanego, Obraz Macieja Topolskiego z Badenich, Obraz M. Filipkiewicza, Autoportret M. Ruzamskiego z Charkowa, Obraz na tekturze Karola Frycza.	- w przypadku części obiektów zastosowano pełną konserwację (czyszczenie, usunięcie powłok, przemalowań, zabezpieczenie), - część została poddana jedynie konserwacji zachowawczej, zabezpieczającej, w nielicznych przypadkach zastosowano podklejenie odspojień, uzupełnienie ubytków, retusze.	1 459

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy obiektach zabytkowych w latach 2021–2022 – prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku.

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji (zł)
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu	Remont muru oporowego wzgórza zamkowego	136 155
Gmina Sandomierz	Remont schodów głównych zamku	20 000
Powiat Sandomierski	Remont schodów głównych zamku	20 000
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu	Konserwacja obiektów na rzecz wystawy jubileuszowej „1921–2021 Muzeum Okręgowe w Sandomierzu” (14 obiektów).	124 358
RAZEM w 2021 r.		300 512
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Remont pomieszczenia Galerii	27 500
Województwo Świętokrzyskie	Remont Galerii zamku w związku z utworzeniem stałej wystawy malarstwa i rzeźby	27 500
RAZEM w 2022 r.		55 000

Nabytki – 2021 r. – Muzealia

Dział	Dary		Zakupy		Razem	
	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)

Dział Historyczny	20	3 359	6	350	26	3 709
Dział Etnograficzny	31	2 440	1	50	32	2 490
Dział Sztuki	264	11 260	11	549 500	275	560 760
Dział Literatury	0	0	0	0	0	0
Dział Archeologiczny	0	0	0	0	0	0,00
	315	17 059	18	549 900	333	566 959

Nabytki – 2022 r. – Muzealia

Dział	Dary		Zakupy		Razem	
	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)	ilość	wartość (zł)
Dział Historyczny	1 321	13 543	12	7 416	1333	20 959
Dział Etnograficzny	10	1 080	0	0	10	1 080
Dział Sztuki	18	12 100	6	66 000	24	78 100
Dział Literatury	0	0	0	0	0	0
Dział Archeologiczny	1 399	0	0	0	1 399	0
	2 748	26 723	18	73 416	2 766	100 139

Liczba odwiedzających, lekcji, zajęć edukacyjnych i warsztatów

Rok	Liczba odwiedzających			Lekcje muzealne			Przychody ze sprzedaży biletów (zł)
	liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	Łącznie	Liczba lekcji	liczba uczestników	Łączny koszt	
2021	34 055	3 013	37 068	56	674	612	382 075
2022	48 379	5 282	53 661	80	1 604	3 714	616 702

Liczba wystaw, obiektów poddanych digitalizacji

Rok	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
	wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	Łącznie			
2021	30	6	3	39	9	-	-
2022	29	1	7	37	10	-	-
Razem	59	7	10	76	19	-	-

Wydawnictwa

2021 r.:

- Dzieje Zamku Królewskiego w Sandomierzu, ISBN: 978-83-88295-60-7, nakład: 500 szt.
- Katalog Jubileuszowy – 100 lat Muzeum Okręgowego w Sandomierzu, ISBN: 978-83-88295-59-1, nakład: 500 szt.
- Katalog – Stanisław Szwarz Bronikowski. Podróże w nieznanne, ISBN: 978-83-88295-58-4, nakład: 300 szt.

2022 r.:

- Katalog wystawy „Szlachta sandomierska na Sejmie Wielkim 1788-1792”, ISBN: 978-83-88295-56-0, nakład: 200 szt.
- Katalog wystawy „Jagiełło-Matejko. Król w twórczości Mistrza”, ISBN: 978-83-88295-49-2, nakład: 250 szt.
- Katalog wystawy „Chotyń – wrota do antycznej Scytii”, ISBN: 978-83-88295-61-4, nakład: 100 szt.
- Wydanie drugie „Dzieje Zamku Królewskiego w Sandomierzu”, ISBN: 978-83-966281-0-7, nakład: 600 szt.

Projekty edukacyjne w latach 2021–2022

Rok	Projekty edukacyjne	Liczba uczestników projektu
2021	Muzealny Klub Szachowy – cykl	113
2022	Stworzenie nowych tematów lekcji/warsztatów - 5	186

WOJEWÓDZKI DOM KULTURY IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W KIELCACH

W zakresie środków przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w okresie sprawozdawczym WDK wykazał remont sufitu sali widowiskowej. Źródłem dofinansowania prac o wartości 43 659 zł była dotacja celowa przyznana przez Województwo Świętokrzyskie.

W latach 2020–2021 WDK realizował działania z zakresu dokumentowania i tworzenia dóbr kultury, tworzenia warunków dla rozwoju folkloru, rękodziela ludowego i artystycznego, z dziedzictwem niematerialnym, jego promocją, popularyzacją, edukacją o dziedzictwie kulturowym. Do znaczących wydarzeń obejmujących promocję, popularyzację dziedzictwa kulturowego należy zaliczyć:

- Buskie Spotkania z Folklorem – cykliczne przedsięwzięcie w formie konkursu, składające się z 4 konkursów eliminacyjnych w Ciekotach, Nowym Korczynie, Opatowie i Jędrzejowie, 2-dniowego konkursu finałowego w Busku-Zdroju oraz koncertu laureatów w Kielcach. Buskie Spotkania z Folklorem są największą imprezą popularyzującą folklor muzyczny, taneczny i słowny regionu świętokrzyskiego. Corocznie bierze w nich udział kilka tysięcy uczestników, zrzeszonych w zespołach śpiewających, tanecznych, kapelach. Uczestnikami są również soliści, śpiewacy i instrumentalisci.
- Dziecięca Estrada Folkloru – konkurs którego celem jest krzewienie kultury ludowej wśród najmłodszego pokolenia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Cyklicznie w przedsięwzięciu bierze udział kilkaset dzieci – członków zespołów folklorystycznych oraz solistów;

- Regionalny Przegląd Gadek „Toto nase ludowe godanie” – konkurs popularyzujący ginącą formę kultury, jaką jest gwara ludowa, ze szczególnym naciskiem na jej cechy charakterystyczne występujące na terenie regionu świętokrzyskiego;
- Wojewódzki Przegląd Zespołów Kolędniczych – konkurs popularyzujący tradycyjne formy kolędowania, występujące w przeszłości na terenie województwa świętokrzyskiego, kultywowane w niektórych jego rejonach;
- Świętokrzyski Konkurs Kolęd i Pastorałek – konkurs którego jednym z głównych celów jest zachęcenie uczestników do poszukiwań zapomnianych kolęd i pastorałek z przekazów, lub znajdujących się w starych opracowaniach, zbiorach i kantyczkach;
- Świętokrzyski Przegląd Teatrów Wiejskich – konkurs popularyzujący dawne obrzędy, zwyczaje, obyczaje, jak również uroczystości i codzienne zajęcia ludności wiejskiej regionu świętokrzyskiego w formie inscenizacyjnej. Elementem nierozzerwalnym Przeglądu jest zachowanie gwary ludowej oraz elementów muzycznych dawnej kielecczyny;
- Świętokrzyski Konkurs Sztuki Ludowej – konkurs dla twórców ludowych województwa świętokrzyskiego w zakresie malarstwa, rzeźby, płaskorzeźby, ceramiki i kowalstwa;
- W 2021 roku Wojewódzki Dom Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach pozyskała środki (20 000 zł) z programu "Muzyczny Ślad" Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na wydanie obszernego wydawnictwa "Pieśni dawnej Kielecczyny. Tom II" autorstwa pracowników merytorycznych WDK - Jerzego Gumuły i Michała Stachurskiego. Książka zawiera zapisy nutowe 628 tradycyjnych pieśni z terenu woj. świętokrzyskiego oraz terenów ościennych. Celem nadrzędnym wydania jest zachowanie rdzennych tradycji muzycznych naszego regionu.

**WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. WITOLDA GOMBROWICZA W KIELCACH**

Wysokość środków w budżecie instytucji w latach 2021–2022 przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku.

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków (zł)	Rok
W ramach prac nad księgozbiorem zabytkowym poddano procesom odkwaszania metodą Bookkeeper w ramach tzw. konserwacji masowej 489 woluminów XIX – wiecznego księgozbioru należącego do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Prace wykonano w Klinice Papieru Biblioteki Jagiellońskiej.	17 810	2021
W ramach prac nad księgozbiorem zabytkowym poddano procesom odkwaszania metodą Bookkeeper w ramach tzw. konserwacji masowej 197 woluminów zbiorów z XIX i początków XX wieku. Prace wykonano w Klinice Papieru Biblioteki Jagiellońskiej.	12 915	2022
OGÓLEM: 686 książek	30 725	

Nabytki w latach 2021–2022

2021	Dary		Zakupy		Inne		Razem	
Kategoria zbiorów	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)

książki, wyd. zwarte	1 369	45 953	8 260	253 686	137	4 173	9 766	30 3812
książki, wyd. historyczne	4	110	24	955	558	11 220	586	12 285
książki, TBP	4	100					4	100
książki, wyd. ciągłe	22	577			6	124	28	702
czasopisma			5	132	150	6 950	155	7 082
czasopisma (prenumerata po skompl.)					508	13 275	508	13 275
mapy			1	600	2	10	3	610
audiobooki	60	516	386	8 103	4	126	450	8 745
filmy	186	3 781	208	8 014	7	137	401	11 932
gry planszowe	8	190	43	4 232	1	45	52	4 467
dokumenty dźwiękowe	30	430	30	1 095			60	1 525
grafika	237	1 280	43	6 948			280	8 228
druki ulotne			2	264			2	264
ekslibrysy	1	30					1	30
dok. życia społecznego	27	333	5	207	12	207	44	747
CAŁOŚĆ	1948	53 300	9 007	284 236	690	20 874	12 340	373 803
2022	Dary		Zakupy		Inne		Razem	
Kategoria zbiorów	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)	Ilość	Wartość (zł)
książki, wyd. zwarte	1 218	37 191	10 417	340 7174	135	4 080	11 770	381 988
książki, wyd. historyczne	108	2 750	5	1 983	558	13 845	671	18 578
książki, stare druki	1	400					1	400
książki, TBP	4	110					4	110
książki, rękopisy			3	250			3	250
książki, wyd. ciągłe	26	748			3	96	29	844
czasopisma			3	6 340	100	3 419	103	9 759
czasopisma (prenumerata po skompl.)					502	20 407	502	20 407
mapy	1	5			7	50	8	55
audiobooki	61	410	321	7 309	2	88	384	7 807
filmy	214	4 120	289	13 702			503	17 822
gry planszowe	3	95	48	6 455			51	6 550

gry elektroniczne	2	80	8	1 329			10	1 409
dokumenty dźwiękowe	52	666	87	3 742			139	4 408
płyty winylowe	31	1 547					31	1 547
grafika	1	50	145	7 087			146	7 137
dok. życia społecznego	40	472	94	1 385	12	139	146	1 996
CAŁOŚĆ	1 762	48 644	11 420	390 298	1 319	42 124	1 4501	481 066

Nabytki zbiorów zabytkowych w latach 2021–2022

2021 r.

- zbiór 236 przeźroczy autorstwa Pawła Pierścińskiego, które pierwotnie były wykorzystane w albumie fotograficznym pt.: „Magia świętokrzyskiego drzewa”. Przeźrocza prezentują krajobrazy świętokrzyskie, jak też wyjątkowe elementy architektury z całego regionu kielecczyzny;
- zbiór 31 przedwojennych pocztówek obrazujących Kielce oraz inne miejscowości, takie jak: Skarżysko, Starachowice, Chroberz, Ostrowiec, Pińczów, Busko- Zdrój, Sandomierz itp. z początku XX wieku;
- zestaw 11 fotografii z lat 30-tych, przedstawiających obiekty zabytkowe Szydłowa, Bodzentyna, Ujazdu, Piórkowa pod Łagowem i innych;
- grafika Tadeusza Chróścielewskiego;
- fotografię z 1900 roku ilustrującą wycieczkę w Góry Świętokrzyskie;
- druki ulotne wydrukowane w Kielcach w roku 1934 oraz 1928 – zaproszenie na bal oraz zaproszenie na maskaradę;
- ekslibrysy w drzeworytach Adama Póltawskiego, znakomitego grafika i typografa związanego z drukarnią jedność w Kielcach;
- 32 woluminy książek historycznych, w tym 4 należące do Towarzystwa Bibliotek Publicznych w Kielcach.

2022 r.

- zestaw 23 fotografii przedstawiających Kielce i okolice regionu świętokrzyskiego z czasów I i II wojny światowej. Na fotografiach uwieczniono m. in. budowę mostu na Nidzie, strzelców na rynku w Jędrzejowie, zniszczone budynki podczas bombardowania w Kielcach, budowę wiaduktu w Kielcach, wojskową kuchnię polową oraz koszary na terenie Kielc i inne;
- 8 unikatowych szklanych negatywów przedstawiających Kielce z lat 60-tych;
- fotografia autorstwa Adama Badziana przedstawiająca uczestników Zjazdu byłych Wychowanców Gimnazjum w Kielcach w 1924;
- fotografia Feliksa Raka;
- kolekcję 103 pocztówek wysyłanych do mieszkańców regionu świętokrzyskiego z początku XIX wieku do lat 40-tych XX wieku. Wśród adresatów kartek jest wiele osobowości Kielc i regionu, jak ówczesni dyrektorzy szkół, osoby życia publicznego miasta i okolic. Dodatkowo 10 pocztówek zabytkowych;
- starodruk autorstwa M. K. Sarbiewskiego, *Lyricorum Libri IV Coloniae Agrippina* z 1721 r.;
- 3 rękopisy będące ciekawym dokumentem życia społecznego w XIX i XX wieku;
- 117 książek historycznych (między innymi *Rok Mickiewiczowski. Księgę pamiątkową wydaną staraniem Kółka Mickiewiczowskiego we Lwowie, Lwów 1899. T.1 + T.2, Księgę pamiątkową na uczczenie setnej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza. Warszawa 1899. T.1+T.2*), w tym 4 ze zbiorów Towarzystwa Bibliotek Publicznych.

Liczba wystaw, obiektów poddanych digitalizacji

Rok	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów (zł)
	wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	łącznie			
2021	4	1	0	5	5	2 308 obiektów (52 707 skanów)	46 914
2022	4	1	0	5	5	2 300 obiektów (51 671 skanów)	53 204
Ogółem	8	2	0	10	10	4 608 obiektów (104 378 skanów)	100 118

Wystawy

2021 r.

- *Wielkanoc na dawnej pocztówce* – wystawa, na której pokazano ponad 100 pocztówek zabytkowych o tematyce świątecznej;
- *"Jak budowali odporność nasi pradziadowie , czyli co mówią stare i trochę młodsze księgi o ziołolecznictwie i ludowej medycynie* - wystawa na Noc Bibliotek nawiązująca do hasła tegorocznej akcji: "Czytanie wzmacnia!". Na wystawie wykorzystano zarówno biblioteczne starodruki, jak też i skany ze stron książek starodrukowych, publikacje XIX wieczne i współczesne zbiory regionalne;
- *Coraz bliżej święta* - wystawka bożonarodzeniowa prezentująca pocztówki ze zbiorów WBP i wiersze lokalnych poetów;
- *Poezja pisana gwarą świętokrzyską* - wystawa zorganizowana w ramach zadania „Gwara Świętokrzyska – ocalmy ją od zapomnienia” realizowanego w ramach programu dotacyjnego Narodowego Centrum Kultury „EtnoPolska 2021”, której wernisaż odbył się 14 września 2021 r. Jej zawartość merytoryczna obejmowała prezentację sylwetek nieżyjących już świętokrzyskich twórców ludowych (Marii Cedro-Biskupowej, Rozalii i Wojciecha Grzegorzewskich, Cecylii Korban, Katarzyny Zaborowskiej, Tomasza Gajdy), teksty tworzonych przez nich utworów poetyckich. Na planszach dodatkowo zaprezentowaliśmy wycinanki z Bodzentyna autorstwa Cecylii Czerniakiewicz oraz skany przedwojennych pocztówek o tematyce wiejskiej, będące reprodukcjami dzieł malarzy i ilustratorów takich jak: Jacek Malczewski, Adam Setkiewicz, Piotr Stachiewicz, Leon Wyczółkowski, Włodzimierz Tetmajer;
- Ekspozycja poświęcona rocznicy 25-lecia Związku Szlachty Polskiej – wystawa gościnna.

2022 r.

- Wystawa obrazów o tematyce górskiej autorstwa Ryszarda Kowalewskiego – malarza, absolwenta Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, alpinisty i himalaisty (w ramach obchodów Roku Wandy Rutkiewicz) – wystawa gościnna,
- *Wiesław Myśliwski. Jubileuszowo* - wystawa poświęcona Wiesławowi Myśliwskiemu, przygotowana dla uczczenia 90. urodzin wybitnego pisarza. Otwarcie wystawy połączone ze spotkaniem z prof. Stanisławem Bajem, autorem okładek cyklu powieściowego pisarza. Wystawa składała się z 3 części:
  - Wiesław Myśliwski. Życie,
  - Okładki,
  - Twórczość Wiesława Myśliwskiego w przekładach.

- *Kolekcja Sancygniowska Kolekcją Narodową* – poświęcona kolekcji rodziny Deskurów z Sancygniowa (starodruków i książek z XIX i pocz. XX w.) ze zbiorów WBP w Kielcach, stanowiącą Narodowy Zasób Biblioteczny. Ekspozycja była realizowana w ramach 30. Europejskich Dni Dziedzictwa. Wystawa składała się z plansz wystawowych oraz gablot. Na wystawie zaprezentowano historię księgozbioru, sylwetki jego założycieli a w szczególności Andrzeja Deskura. Zaprezentowano księgozbiór z uwzględnieniem najbardziej znaczących, cennych, ciekawych obiektów starodrucznych począwszy od XVI wiecznego wydawnictwa Jana Herbuta poprzez XVII wieczne dzieła m.in.: Pastoriusa, kroniki Kromera, dzieło S. Puffendorfa, dzieła mówców (kazania kościelne), publikacje historyczne Długosza, Strykowskiego, Guagniniego; przykłady XVIII wiecznych dzieł o charakterze publicystycznym (Stanisław Leszczyński, Dmochowski, S. Konarski, H. Kołłątaj) heraldykę oraz gazety. Ponadto wystawa przedstawiała wieloletni i trudny proces regulowania własności księgozbioru oraz starania biblioteki o zaliczenie go do Narodowego Zasobu Bibliotecznego zwieńczone w 2016 roku.
- *Z kart historii Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. Władysława Buszkowskiego w Kielcach* – wystawa przygotowana z okazji jubileuszu 100-lecia powstania szpitala dziecięcego; prezentowana była w siedzibie Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach,
- *Józef Wybicki. W 200. rocznicę śmierci* – poświęcona Patronowi Roku 2022.

Digitalizacja:

2021 r.

W ramach prac nad digitalizacją zbiorów wykonano 52 707 skanów, digitalizując 285 tytułów, w tym dla ochrony zbiorów – 50 904 skany.

Zdigitalizowano m.in. najstarsze tytuły należące do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, w tym m.in.:

- *Ouvrages Dramatiques : Précédés Et Suivis De Toutes Les Pièces Qui Leur Sont Relatifs* T.1-13 (1775);
- *La Henriade : Divers Autres Poèmes, Et Toutes Les Pièces Relatives À L'Épopée.* (1775),
- *Collection Complete Des Oeuvres De J. J. Rousseau, Citoyen De Geneve.* T.1-27 (1784);
- R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza [...] *In Evangelia Temporis Commentarij Panegyricis moralibus illustrati. Vol. 6, Lignvm Vitale, Christi Parabolæ.* (1647);
- *Medulla Theologiae Moralis : Facili ac perspicua methodo resolvens Casus Conscientiae / Ex variis probatisque Auctoribus concinnata a R. P. Hermanno Busenbaum e Societate Jesu, S. Theologiae Licentiato [...].* (1704);
- *Theologia positiva Acroamatica, Synopticè tractata, [et] in gratiam proficientum In Universitate Rostochiensi adornata* (1696).

2022 r.

Zdigitalizowano 118 tytułów książek, czasopism i innych materiałów bibliotecznych (łącznie wykonano 51 671 skanów, w tym 46 076 dla ochrony zbiorów), w tym m.in. 100 starodruków z Narodowego Zasobu Bibliotecznego, m.in.:

- *Zbior Mow i Not Seymu Ordynaryinego Warszawskiego w Roku 1788 Dnia 8. Października pod Konfederacją Obojga Narodow Rospoczętego, Warszawa 1799;*
- *Constitucie statuta y przywileie na walnych seymiech koronnych od roku pańskiego 1550 aż [sic] do roku 1625 uchwalone, Kraków 1625;*
- Piotr Kanizjusz, *Krotkie Zebranie Wiary S. Kátolickiey Albo Nauka Chrzescianska: Ná wzor Káttechizmu X. Piotrá Kánizyuszá S.I. Theologá Z rożnych Authorow o tym tráktuiących /*

Fráncuskim y Polskim ięzykiem Wyrażona Y do Druku Podana Przez Zakonnice Náviedzenia Nayświétszey Panny Maryi Klasztoru Wárszáfskiego, Warszawa 1702.

Liczba odwiedzających, lekcji, zajęć edukacyjnych i warsztatów

Rok	Liczba odwiedzających (*)			Lecje muzealne (**)			Przychody ze sprzedaży biletów
	liczba sprzedanych biletów	Liczba darmowych biletów	łącznie	liczba lekcji	liczba uczestników w	łącznie koszt (***) w zł	
2021	-	89 860	89 860	15	459	1 300	-
2022	-	117 109	117 109	28	681	1 350	-
Razem	-	206 969	206 969	43	1340	2 650	-

*) liczba osób, które odwiedziły bibliotekę

**) lekcje biblioteczne dla uczniów, dotyczące zbiorów zabytkowych

***) w tym warsztaty papiernicze i drukarskie we współpracy z firmą „Kalander”

Warsztaty edukacyjne

2021 r.

- Warsztaty papiernicze (4 spotkania):

Warsztaty prowadziła firma „Kalander”, która zaprezentowała działanie zabytkowej kadzi do czerpania papieru oraz prasę drukarską, wzorowaną na gutenbergowskiej prasie z XV wieku. Uczestnicy warsztatów aktywnie uczestniczyli w zajęciach, wykonując samodzielnie oryginalne prace, m.in. tworzyli papier czerpany, układali czcionki, drukowali stylowy certyfikat młodego czeladnika.

- Warsztaty komputerowe dla seniorów (2 spotkania).

2022 r.

- Warsztaty drukarskie (4 spotkania):

Podczas warsztatów dzieci zapoznaly się z historią piśmiennictwa oraz dziejami drukarstwa. Warsztaty organizowane cyklicznie w Bibliotece nawiązują do czasów Jana Gutenberga, uczą dawnych metod powstania druku i metody produkcji papieru czerpanego. Warsztaty drukarskie składały się z trzech stanowisk: zecerni, drukarni i ilustratorni. W zecerni dzieci uczyły się ręcznego składu druku przy użyciu czcionek. W drukarni własnoręcznie wykonały certyfikat uczestnictwa w zajęciach za pomocą oryginalnej prasy drukarskiej. Na trzecim stanowisku przygotowywały ilustracje techniką wymagającą kreatywnego myślenia i zdolności manualnych. Wszystkie prace – certyfikaty uczestnictwa – potwierdzone były pieczęcią lakową i zabezpieczone metodą suchego tłoka. Dzięki prowadzącym ubranym w stroje mnichów, użyciem zabytkowej prasy, tradycyjnych czcionek drukarskich, pieczęci lakowych warsztaty nabrały charakteru pracy w średniowiecznych manufakturach.

- Warsztaty komputerowe dla seniorów (6 spotkań).

Publikacje

WBP w Kielcach publikuje tytuły o różnorodnej tematyce związanej z regionem świętokrzyskim. Wśród tych publikacji znajduje się czasopismo „**Świętokrzyskie: środowisko, dziedzictwo kulturowe, edukacja regionalna**”.

W 2021 r. w postaci drukowanej i cyfrowej (w „Świętokrzyskiej Bibliotece Cyfrowej”) ukazały się 2 numery czasopisma:

- Nr 27(28), w części poświęcony Cyprianowi Kamilowi Norwidowi w związku z uchwaleniem przez Sejm RP roku 2021 Rokiem Norwida. W numerze m.in.: Anna Kurska „Norwid i Święty Krzyż”; Edyta Chlebowska „Piórkiem, pędzlem i rylcem”; Andrzej Dąbrowski „Opowieści ostatnie”; Jerzy Daniel „Ten mały Jaś”.
- Nr 28 (29). W numerze m.in.: Paweł Grzesik „Rzymskim szlakiem polskich pisarzy”; Adam Malicki „Bracia Karol i Paweł Kuleszyńscy herbu Ślepowron”; Paweł Nowakowski „Brama główna zamku Iłża”.

W 2022 r. w postaci drukowanej i cyfrowej (w „Świętokrzyskiej Bibliotece Cyfrowej”) ukazały się 2 numery czasopisma:

- Nr 29 (33), w części poświęcony został Jubileuszowi 90. rocznicy urodzin Wiesława Myśliwskiego. Znajdują się w nim również artykuły przygotowywane lub redagowane przez Dyrektora i pracowników WBP w Kielcach: Andrzej Dąbrowski „Jubileusz Wiesława Myśliwskiego”; Karolina Wawer „Rozmowa z Wiesławem Myśliwskim” – zapis rozmowy, która odbyła się na żywo w siedzibie WBP w Kielcach 7 stycznia 2019 r., podczas spotkania promującego najnowszą książkę pisarza „Ucho Igielne”; Anna Prędotka „Urokliwe Piekło”.
- Nr 30 (34). W numerze m.in.: Anna Prędotka „Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych”.

Ponadto opublikowano:

2021 r.

- *Gwara świętokrzyska. Ocalmy ją od zapomnienia* - publikacja podsumowująca zadanie „Gwara Świętokrzyska – ocalmy ją od zapomnienia” realizowane w ramach programu dotacyjnego Narodowego Centrum Kultury „EtnoPolska 2021”. Jej zawartość stanowi wystawa *Poezja pisana gwara świętokrzyską*, „Słownik gwary świętokrzyskiej” powstały we współpracy z czytelnikami biblioteki oraz przykłady twórczości nieżyjących już twórców ludowych regionu świętokrzyskiego.
- *Informator biblioteczny na rok 2021.*

w wersji elektronicznej (Świętokrzyska Biblioteka Cyfrowa):

- *Sprawozdania i materiały Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach za rok 2020;*
- *Kalendarium Rocznic ogólnopolskich i regionalnych na 2022 rok.*

2022 r.

- *Ks. Henryk Peszko A droga była niełatwa... Wspomnienia kieleckiego duchownego z lat 1910-1955* - wstęp i opracowanie Ryszard Gryz i Karolina Święcich – tom VII „Serii Świętokrzyskiej” – we współpracy z Muzeum Narodowym w Kielcach, UJK, Delegaturą IP w Kielcach, Muzeum Historii Kielc;
- *Rozmówki działkowe* Adama Ochwanowskiego;
- *„Klucz życia” Feliksa Raka* – wybór wierszy Feliksa Raka, który przygotowała WBP w Kielcach, zawiera utwory wcześniej niepublikowane;
- *Dziwiętnastowieczne relacje z wędrówek na Święty Krzyż* Anny Kurskiej;

w wersji elektronicznej (Świętokrzyska Biblioteka Cyfrowa):

- *Andrzej Piskulak. Bibliografia podmiotowo – przedmiotowa (lipiec 2009 – maj 2022)* w oprac. Michała Pawlickiego;
- *Sprawozdania i materiały Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach za rok 2021;*

- *Kalendarz ważniejszych rocznic regionalnych i ogólnopolskich na rok 2023.*

Inne formy działalności popularyzującej zbiory zabytkowe i regionalne:

W 2021 r. w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2021 zrealizowano cykl postów, które pojawiły na stronie bibliotecznego FB pt. „Kielecczyzna – kulinarne dziedzictwo regionu”.

W 2022 r. opublikowano w mediach społecznościowych Biblioteki ponad 20 postów w ramach cyklu *Z regionalnej półki* z wykorzystaniem zbiorów zabytkowych i regionalnych (pocztówek, zdjęć, artykułów z prasy).

PEDAGOGICZNA WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W KIELCACH

Budynek biblioteki jest wpisany do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego i jako taki podlega ochronie prawa. Południowa, główna część obiektu to dawna szkoła zbudowana w 1 poł. XVIII w. z inicjatywy biskupa krakowskiego Szaniawskiego a nowsza północna, trójosiowa część budynku została wystawiona w 1934 r. Przed II wojną światową funkcjonowało w gmachu Gimnazjum Państwowe im. Stefana Żeromskiego. W latach 2021–2022 realizowano następujące prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie zabytkowym:

2021 r.

- modernizacja istniejącego dojazdu oraz utwardzenie i zagospodarowanie terenu przy budynku PBW w Kielcach. Celem inwestycji było zagospodarowanie terenu, możliwość parkowania samochodów, udostępnienie miejsca dla osoby niepełnosprawnej. Koszt inwestycji: 117 396 zł brutto;
- wykonanie Instalacji Systemu Alarmowego (SSWIN) wraz z systemem Instalacji telewizji przemysłowej (CCTV) w budynku PBW w Kielcach. Celem inwestycji było zapewnienie nadzoru i bezpieczeństwa przestrzeniom wspólnym, ochrona unikatowych zbiorów bibliotecznych. Koszt inwestycji: 20 500 zł brutto.

Razem wydatki inwestycyjne w 2021 roku wyniosły – 137 896 zł. Inwestycje realizowano ze środków Województwa Świętokrzyskiego.

TEATR IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach mieści się w zabytkowym budynku dawnego hotelu „Polskiego” przy ulicy Sienkiewicza. Obiekt jest przykładem architektury późno-klasycystycznej z pierwszej połowy XIX wieku i został wpisany do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 09.04.1972 r. pod numerem A.378.

Od 2020 roku realizowane jest wieloletnie zadanie inwestycyjne polegające na przebudowie, rozbudowie i nadbudowie zabytkowego obiektu Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. Na podstawie uchwały Nr 2475/20 Zarząd Województwa zaakceptował Program Inwestycji „Przebudowy, rozbudowy i nadbudowy zabytkowego obiektu Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach” opracowany przez Teatr. W listopadzie 2021 Teatr stał się właścicielem działki z sąsiednią kamienicą przy ulicy Sienkiewicza 32 A, wskutek czego uległy rozszerzeniu plany inwestycyjne. Podstawowe zamierzenia to unowocześnienie budynku, dostosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych, wdrożenie nowej technologii sceny, uruchomienie sceny kameralnej otwartej na dziedziniec oraz odtworzenie historycznych elementów zabytkowych, jak posągi czterech muz na elewacji frontowej.

Wskutek realizacji inwestycji zostaną wyeliminowane problemy techniczne, infrastrukturalne, estetyczne, bezpieczeństwa, dostępu do obiektu, magazynowe. Potencjał obiektu zostanie wykorzystany maksymalnie umożliwiając poszerzenie oferty kulturalnej. Teatr będzie dysponował trzema dwupoziomowymi zapadniami scenicznymi oraz kominem scenicznym pozwalającym unosić elementy dekoracji na zmotoryzowanych sztankietach. Zwiększą się możliwości inscenizacyjne poprzez możliwość zagospodarowania dalekiego planu i prowadzenia w nowej, tylnej kieszeni, akcji scenicznej o dynamice niemalże odpowiadającej głównej części sceny.

W okresie sprawozdawczym nakłady inwestycyjne na prace przy obiekcie zabytkowym Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach wyniosły **33 276 513 zł netto**.

Źródła i kwoty finansowania inwestycji

rok	Województwo Świętokrzyskie	EOG	RPO	MKIDN	Ogółem
2021	7 494 789			4 000 000	11 494 789
2022	8 014 864	833 734	1 154 252	11 778 874	21 781 724
Razem	15 509 653	833 734	1 154 252	15 778 874	33 276 513

W okresie od 1 stycznia do 12 lutego oraz od 25 marca do 24 maja 2021 r. zgodnie z zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów odwołane zostały zaplanowane pokazy spektakli z udziałem widzów. Pomimo trudnych warunków pandemicznych aktorzy teatru realizowali działania statutowe w formie on-line oraz w miarę możliwości wystawiając sztuki z ograniczoną widownią.

W całym okresie sprawozdawczym w teatrze oprócz spektakli teatralnych, koncertów, festiwali, konkursów, pokazów i wydarzeń kulturalnych realizowane były warsztaty i lekcje teatralne oraz nieprzerwanie wydawana jest „Gazeta Teatralna”. Do grupy ważniejszych inicjatyw Teatru związanych z kultywowaniem dziedzictwa narodowego jest stały udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa, np. w 2021 r. były to „Świętokrzyskie przysmaki teatralnego aktora” oraz zaangażowanie w zapoznanie szerszej publiczności z klasykami literatury poprzez m.in. „Czytanie Dramatów” czy „Narodowe Czytanie”.

Udział w projektach ze wsparciem finansowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz samorządu województwa świętokrzyskiego w roku 2022.

- Realizacja spektaklu „Mickiewicz-Eminescu” na podstawie utworów „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza i poezji Mihaila Eminescu, w reżyserii Tanji Miletić Oručević w ramach projektu „44 x Mickiewicz” „Romantyczny most Mickiewicz – Eminescu” z udziałem środków z Programu Instytutu Adama Mickiewicza oraz Województwa Świętokrzyskiego. Premiera odbyła się 29 września w Teatrze Narodowym „Vasile Alecsandri” w Jassy, Rumunia. Premiera w Kielcach 11 listopada 2022 r.
- Organizacja i realizacja 4. Kieleckiego Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego w okresie od 25 września do 13 października, w ramach którego zaprezentowano 10 spektakli, odbyło się 7 spotkań z publicznością, zrealizowano 2 czytania dramatu współczesnego, odbyło się cztery debaty udostępnione online, zrealizowano wystawę fotografii.

Liczba premier w 2021 r. - 12 premier

Liczba spektakli i liczba widzów:

Scena tymczasowa: wystawiono 126 spektakli, które obejrzało 15 742 widzów, średnia frekwencja na spektaklu wynosiła 125 widzów;

On-line:

1 spektakl, bezpłatny dostęp, liczba odnotowanych odsłon 3 797.

2 spektakle – premiery, liczba sprzedanych biletów 352, liczba odsłon 445.

Liczba udostępnionych on-line wydarzeń:

- „Dzienniki z remontu teatru” (4 odcinki), bezpłatny dostęp, liczba wyświetleń 1460;
- Patron Roku 2021 – „Co przewidział Lem”, bezpłatny dostęp, liczba wyświetleń 2430;
- Europejskie Dni Dziedzictwa – „Świętokrzyskie przysmaki teatralnego aktora”, bezpłatny dostęp, liczba wyświetleń 1391;
- Patron Roku 2021 C.K. Norwid – „Teatr bez teatru”, bezpłatny dostęp, liczba wyświetleń 1559;
- Patron Roku 2021 Różewicz „Pułapka”, bezpłatny dostęp, liczba wyświetleń 671;

Liczba premier w 2022 r. - 7 premier

Liczba spektakli i liczba widzów:

Scena tymczasowa: wystawiono 173 spektakle, które obejrzało 25 212 widzów, średnia frekwencja na spektaklu wynosiła 146 widzów.

Poza siedzibą (2022 r.)

- wystawiono 1 spektakl na 62. Kaliskich Spotkaniach Teatralnych, który obejrzało 208 widzów;
- wystawiono 4 spektakle w Jassy, Rumunia, 530 widzów;
- wystawiono 6 spektakli w Nowym Teatrze, 400 widzów;
- wystawiono 1 spektakl na Festiwalu Scena Wolności w Słupsku, 207 widzów;
- wystawiono 3 spektakle na 15. Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym Boska Komedia w Krakowie, 390 widzów.

Wydarzenia Teatralne

- 22 spotkania z publicznością/debaty/wystawa liczba uczestników - 1495 osób
- Warsztaty/Lekcje teatralne liczba uczestników - 252 osoby

Łącznie w 2022 r. wystawiono 210 spektakle, spektakle obejrzało 28 694 widzów.

Liczba udostępnionych online spektakli i liczba widzów:

1 spektakl, transmisja live spektaklu „Opowieści z Narni. Lew, Czarownica i stara szafa” na podstawie powieści C. S Lewisa, bezpłatny dostęp, w ramach Programu TVP „Teatr dla szkół”, liczba odnotowanych odsłon 25 779 z 522 szkół.

Jednostki samorządu terytorialnego

W dokumentach przygotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (programach i strategiach), uwzględniono problematykę ochrony zabytków i opieki nad zabytkami m.in. w Strategiach Rozwoju Powiatu, Powiatowych Planach Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, Programach Ochrony Środowiska dla Powiatu, Planach Rozwoju Lokalnego, Programach Rozwoju Turystyki i Promocji, Gminnych Programach Rewitalizacji czy też Strategiach Rozwoju Gminy.

Powiaty i Gminy podejmują inicjatywy i realizują zadania na swoim terenie w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Na mocy z art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Gminy tworząc ewidencje zabytków, współpracują z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Tworzenie ewidencji jest procesem ciągłym a obszar zainteresowań konserwatorskich rozszerza się i liczba obiektów uznanych za zabytkowe zwiększa się regularnie. Celem ewidencji jest rozpoznanie zasobu zabytkowego i jego udokumentowanie. Opracowanie istotnych informacji o zabytkach służy poznaniu i utrwaleniu wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami. Na mocy zapisów art. 19 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochronę zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków uwzględnia się m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy.

W okresie sprawozdawczym podejmowane były działania zmierzające do podniesienia rangi najbardziej znanych i rozpoznawalnych obiektów zabytkowych województwa świętokrzyskiego, zarówno w działaniach promocyjnych, jak też edukacji o regionalnym dziedzictwie. Widoczne jest zainteresowanie lokalnym dziedzictwem i stanem zabytków. Zarówno powiaty jak i gminy wspierają finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru z lokalnego budżetu. Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w obiektach zabytkowych są przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych przez organy stanowiące tych jednostek w odpowiednich uchwałach.

W poniższym zestawieniu szczegółowo podano jakie zadania zostały zrealizowane z dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach położonych na terenie poszczególnych powiatów. Zarówno zadania jak i wysokość dotacji była różna i wynikała ze specyfiki danego regionu. Należy jednak zaznaczyć, że niezmiennie duże znaczenie dla kondycji obiektów zabytkowych ma wkład władz powiatowych zaangażowanych w ochronę dziedzictwa narodowego.

Zadania z zakresu opieki nad zabytkami zrealizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne powiatu

Powiaty	Obiekty	Nazwa i zakres zadania	Środki (zł)	Rok
Powiat Opatowski	Podziemna Trasa Turystyczna w Opatowie	badania georadarowe i sejsmiczne	3 075	2021
Powiat Włoszczowski	Parafia Rzymskokatolicka Św. Jakuba Apostoła w Chlewicach	Konserwacja obrazu Św. Rodziny z ołtarza głównego Kościoła Parafialnego pw. Św. Jakuba Apostoła w Chlewicach	10 890	2021
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Olesznie	Prace przy przytęczowym ołtarzu bocznym po stronie północnej, a także przy pięciu rzeźbach: figura Niepokalanie Poczętej NMP, dwa anioły i dwa putta w Kościele Parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Olesznie	15 000	2022
Powiat Pińczowski	Kaplica św. Anny w Pińczowie	Remont konserwatorski elewacji wschodniej i północnej	100 000	2021

	Kościół pw. Św. Jana Chrzciciela w Zagości	Konserwacja rzeźby św. Jadwigi	9 225		
	Pińczów	Renowacja pomnika Ikara naprawa cokołu z łupanym granitem dookoła pomnika i płyty poziomej z płytek	2 460		
	ul. Grodziskowa w Pińczowie	Naprawa fragmentu ogrodzenia cmentarza wojennego z I wojny św. (usunięcie wrastających krzewów i traw, naprawa muru, wymiana zniszczonych daszków wapiennych i ich impregnacja)	3 020		
	Kościół pw. Nawiedzenia NMP zespołu klasztorного OO. Franciszkanów-Reformatów w Pińczowie	Prace konserwatorsko-restauratorskie wystroju sztukatorskiego kopuły kaplicy południowej kościoła	60 000	2022	
	Kaplica pw. Św. Anny w Pińczowie	Prace konserwatorsko-restauratorskie kamiennego wystroju architektoniczno-rzeźbiarskiego	50 000		
	Wieś Grochowiska	Wykonanie prac remontowych przy mogile powstańczej	10 300		
	Figura przydrożna w Kowali	Prace remontowe i renowacyjne	20 910		
	ul. Piłsudskiego w Pińczowie	Zabezpieczenie pozostałości muru zamkowego	16 000		
	Remont budynku stacji wąskotorowej	Pińczów budynek stacji wąskotorowej (1923): prace konserwatorskie i restauratorskie budynku.	367 705 (dotacja MKiDN 96 015)		
Powiat Buski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Stanisława Biskupa Męczennika w Świniarach	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna prezbiterium – polichromii ścian na podłożu drewnianym oraz portalu kamiennego w kościele parafialnym p.w. Św. Stanisława B. M. w Świniarach	40 000		2021
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Strożyskach	Konserwacja ołtarza bocznego Św. Józefa z kościoła p.w. W. N. M. P. w Strożyskach	15 000		
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Pisaku Wielkim	Konserwacja techniczna i estetyczna rzeźb aniołów z ołtarza przytęczowego Św. Katarzyny z kościoła p.w. Św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim (III etap prac)	10 000		
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Szańcu	Konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza bocznego w kaplicy po stronie północnej z kościoła parafialnego p.w. W. N. M. P. w Szańcu	20 000	2022	

	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Idziego Opata w Zborówku	Prace remontowo – konserwatorskie przy kościele parafialnym Św. Idziego Opata w Zborówku	30 000	2022
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jakuba Starszego w Szczaworyżu	Prace wzmacniające skarpę zabytkowego cmentarza przykościelnego, stanowiącego element zespołu kościoła parafialnego w Szczaworyżu (IV etap)	18 000	
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jana Chrzyciela w Tuczępach	Wymiana zniszczonego pokrycia na dzwonnicy z blachy ocynkowanej oraz obróbkę blacharskich gzymsu pośredniego z zastosowaniem blachy miedzianej	17 000	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Szańcu	Konserwacja techniczna i estetyczna ambony wraz z rzeźbami: czterej Ewangelisci i Chrystus Dobry Pasterz z kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Szańcu	20 000	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Starszego w Szczaworyżu	Prace wzmacniające skarpę skarpę zabytkowego cmentarza przykościelnego, stanowiącego element zespołu kościoła parafialnego w Szczaworyżu -IV etap (część II)	20 000	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Brata Alberta Chmielowskiego w Busku – Zdroju	Konserwacja techniczna wewnętrznych powierzchni drewnianych ścian kościoła filialnego pw. św. Stanisława w Chotelku Zielonym – etap III	10 000	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Storożyskach	Ratunkowe prace konserwatorskie gotyckiego sklepienia wraz z kamiennymi żebrami, zwornikami i wspornikami we wnętrzu nawy (przęsło zachodnie) kościoła parafialnego z 1378 r. pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Storożyskach	15 000	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim	Konserwacja techniczna i estetyczna ambony z kościoła pw. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Piasku Wielkim”	15 000	
Powiat Kielecki	Parafii Rzymskokatolickiej pw. NMP w Bardzie gm. Raków	Konserwację estetyczną balustrady chóru muzycznego z Kościoła Parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Bardzie (II etap prac)	8 000	2021
	Stowarzyszenia Dziedzictwo Piotrkowic, Piotrkowice gm. Chmielnik	Remont korony murów Kościoła Parafialnego pw. Św. Stanisława w Piotrkowicach (zakończenie II etapu prac)	22 000	
	Stowarzyszenia Dziedzictwo Piotrkowic, Piotrkowice gm. Chmielnik	Odbudowę gotyckiego szczytu środkowego kościoła parafialnego pw. Św. Stanisława Biskupa w Piotrkowicach – III etap prac	16 000	2022

Samorządy powiatowe poza dotowaniem zabytków i opiece nad nimi, prowadzą szeroką działalność wspierającą kulturę i dziedzictwo regionu. Dotują i organizują przedsięwzięcia regionalne, gospodarcze, muzyczne oraz naukowe. Przykładowo, w powiecie skarżyskim dotacje z budżetu JST dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, w latach sprawozdawczych obrazują poniższe tabele.

**Dotacje z budżetu Powiatu Skarżyskiego
na działalność wspierającą kulturę i dziedzictwo regionu w latach 2021–2022**

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazanych dotacji (zł)
2021	10	9	22 065
2022	14	9	22 630
Razem	24	18	44 695

Tryb pozakonkursowy 2021–2022 programu dotacji Powiatu Skarżyskiego

Lp.	Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Kwota dotacji
1	Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski Koło Terenowe w Skarżysku Kamiennej	Integracyjne spotkanie wigilijne	500
2	Stowarzyszenie "Erbel - Szkoła Przyszłości"	Amazing Math Week - Niesamowity Tydzień Matematyczny (II edycja)	500
3	Stowarzyszenie "Erbel - Szkoła Przyszłości"	"Ten kto przeniósł górę, zaczął od małych kamyków" - młodzi ludzie w drodze do wyznaczania swoich celów	500
4	Stowarzyszenie Sztuka dźwięku	Warsztaty Muzyczne Mostki	600
5	Stowarzyszenie Grupa Inicjatywna POD PRĄD	"Tak, jakby ich nigdy nie było" - w 80 rocznicę akcji "Reinhardt"	600
6	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Umysłowo o ich rodzinom "PRAXIS"	XXX Festiwal Piosenki	700
7	Stowarzyszenie "Erbel - Szkoła Przyszłości"	"Nowoczesny Obywatel"	900
8	Stowarzyszenie „WŁĄCZ SIĘ”	"Między nami - pokoleniami"	900
9	Stowarzyszenie „WŁĄCZ SIĘ”	"Między nami - pokoleniami"	1 000
10	Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski Koło Terenowe w Skarżysku Kamiennej	Spotkanie integracyjne z okazji międzynarodowego dnia Białej Laski	1 000
11	Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna	GREEN PLANET - Festiwal Ekokulturany	1 000
12	Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski Koło Terenowe w Skarżysku Kamiennej	Spotkanie integracyjne z okazji Międzynarodowego Dnia Białej Laski	1 000

13	Stowarzyszenie "Erbel - Szkoła Przyszłości"	Przybysze - emigranci - uchodźcy. Dzieje Skarżyska-Kamiennej, regionu świętokrzyskiego i Polski z perspektywy ludzkich losów i indywidualnych historii.	1 000
14	Stowarzyszenie "Erbel - Szkoła Przyszłości"	Orły Powiatu - Międzyszkolna Rywalizacja Wiedzy	1 800
15	Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi Rzeczypospolitej Polskiej Kolejarski Klub HDK „DAR SERCA” w Skarżysku-Kamiennej	Spotkanie integracyjno-kulturalne związane z obchodami 50-lecia klubu HDK	2 367

Zwiększa się także świadomość w zakresie dbałości o lokalne dziedzictwo niematerialne i działających twórców dawnego rzemiosła, artystów ludowych, ludowych zespołów regionalnych. W gminach działają twórcy związani z dawnymi rzemiosłami m.in. garncarstwa, tkactwa etc. Działają ludowe zespoły regionalne i formacje taneczne kultywujące dawne tańce i zwyczaje oraz zespoły śpiewacze. Organizowane są festiwale muzyki ludowej, konkursy oraz przeglądy zespołów folklorystycznych.

Przykładowe wydarzenia z Powiatu Buskiego o szczególnym znaczeniu dla rozwoju, upowszechniania i promocji kultury Województwa Świętokrzyskiego w 2021 r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Kwota dotacji (zł)
1	Gmina Solec – Zdrój	Ogólnopolski Festiwal Muzyki Akordeonowej „Harmonia zdrowia i muzyki”	2 500
2	Gmina Solec – Zdrój	Festyn Rodzinny „Soleckie Lato nad Zalewem”	2 000
3	Województwo Świętokrzyskie	Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej. Pacanów 2021.	6 000
4	Województwo Świętokrzyskie	Międzynarodowy Konkurs Fotograficzny „Wszystkie Dzieci Świata” . Pacanów 2021.	2 000
5	Gmina Busko – Zdrój	Ogólnopolski Przegląd Fotografii. Pondzie 2021	1 000
6	Gmina Busko – Zdrój	Świętokrzyskie Warsztaty Wokalistyki i Plastyki Ruchu.	1 500

Chętnie podejmowane są przez samorządy inicjatywy zmierzające do wspierania przedsięwzięć związanych z promocją, edukacją, i popularyzacją regionalnego dziedzictwa m.in. na terenach wiejskich podejmowano inicjatywy społeczne związane z kultywowaniem lokalnych tradycji kulinarnych, ludowych, realizacji przedsięwzięć w zakresie aktywizowania lokalnych społeczności w zakresie działalności kulturalnej a także w opracowaniu materiałów promocyjnych nt. zabytków, organizacji spotkań i wydarzeń kulturalnych, zakupu strojów ludowych, pielęgnowaniu lokalnego folkloru, organizacji konkursów na temat lokalnych tradycji i zabytków, wydarzeń patriotycznych. Aktywność w różnych obszarach wsparcia kultywowania dziedzictwa narodowego w poszczególnych miastach i gminach została przedstawiona w kolejnej części tekstu.

Sprawozdania, które wpłynęły z miast i gmin wskazują jednoznacznie, że istnieje coraz większa świadomość potrzeby zachowania dziedzictwa kulturowego na terenie najmniejszej choćby społeczności. Większość miast i gmin treści dotyczące ochrony zabytków zawiera w swoich strategiach, rewitalizacjach i planach na kolejne lata. Zaledwie kilka (na podstawie sprawozdań) gmin posiada

opracowane Programy Opieki nad Zabytkami, większość podmiotów sprawozdawczych posiada plany opieki nad zabytkami na wypadek konfliktów zbrojnych.

Poniżej zostały zaprezentowane wybrane działania, dotyczące finansowania zadań z zakresu ochrony zabytków, patriotycznych, kulturalnych, regionalnych, naukowych i innych realizowanych w miastach i gminach.

Wąchock

Realizacja inicjatyw służących upowszechnianiu tradycji i regionalnego dziedzictwa kulturowego, ochronie dóbr kultury, sprzyjających budowaniu poczucia tożsamości kulturowej, w tym organizacja imprez w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa

Lp.	Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Kwota dotacji (zł)
1.	Opactwo O. Cystersów w Wąchocku	Konserwacja techniczna i estetyczna obrazu olejnego na płótnie z przedstawieniem Św. Elżbiety Węgierskiej z I połowy XVII w. z kaplicy Św. Zofii w Ratajach	7 553 z budżetu gminy Wąchock
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku (współorganizator)	Europejskie Dni Dziedzictwa „Smaki Dziedzictwa” – Muzeum Przyrody i Techniki	1 200 środki własne

2021 r.

- Remont hełmu wieży Rakoczego – dotacja MKiDN w wysokości 250 000 zł,
- Likwidacja opaski kamiennej oraz niwelacja terenu wokół Opactwa – etap I – dotacja z MKiDN w wysokości 100 000 zł,
- Kompleksowa digitalizacja wraz z nowoczesną formą udostępniania – dotacja z MKiDN w wysokości 80 000 zł
- Opracowanie zbioru archiwów pochodzących z kolekcji śp. ks. ppłk Walentego Ślusarczyka – dotacja z MKiDN w wysokości 36 000 zł.

2022 r.

- Prace związane z likwidacją zawilgocenia murów Opactwa – etap II – dotacja z MKiDN w wysokości 391 000 zł.

Ponadto na terenie Opactwa Ojców Cystersów w Wąchocku organizowane są plenery fotograficzne, rysownicze, koncerty, prelekcje dla zainteresowanych. W Opactwie we wrześniu każdego roku odbywa się „Festyn Historyczny Mnisi i Hutnicy” z udziałem „Muzeum Przyrody i Techniki ze Starachowic. Udostępniane są pomieszczenia zabytkowe na kręcenie filmów historycznych, wcześniej kilka razy „Korona Królów” aktualnie „Jagiellonowie”.

Kunów

Jedną z północno-wschodnich gmin województwa świętokrzyskiego, które podjęły się działań na rzecz ochrony zabytków był Kunów. W 2021 r. dokonano przebudowy dachu wraz z termomodernizacją dworku w Chocimowie. Zadanie jest w trakcie realizacji (wydatkowano 1 968 zł). Poniesiono nakłady na wykonanie dokumentacji projektowej obejmującej przebudowę dachu, ocieplenie budynku, częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, przebudowę instalacji wewnętrznych oraz dostosowanie pomieszczeń do realizacji zadań własnych gminy. Całkowity koszt zadania 35 670 zł.

Natomiast w 2022 r. przeprowadzono modernizację kaplicy św. Katarzyny w miejscowości Janik. Opracowano ekspertyzę i ocenę stanu technicznego zabytkowej kaplicy za kwotę 15 000 zł oraz dokumentację projektową dla zadania na kwotę 22 000 zł, pozostałe wydatki: 37 000 zł.

Inicjatywą, o której warto wspomnieć to fakt utworzenia Muzeum na świeżym powietrzu w Nietulisku Dużym. Zadanie jest w trakcie realizacji (wydatki: 16 294 zł.).

Dodać należy, że gmina Kunów posiada opracowaną: „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030” oraz „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy w Kunowie”. Dokumenty zakładają ochronę dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.

Szydłów

Na terenie gminy Szydłów prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane zabytków wpisanych do rejestru zabytków, inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego. W 2021 r. za kwotę 296 031 zł przebudowano dach XVI-wiecznego budynku Skarbczyka należącego do Zespołu Zamku Królewskiego w Szydłowie, w tym 132 000 zł były to środki finansowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków” na realizację zadania pn. „Szydłów, zespół Zamku Królewskiego, budynek Skarbczyka” (XVI w.): prace remontowe dachu”.

Kwotę 1 410 804 zł. przeznaczono na zakończenie zadania pn. „Przebudowa i nadbudowa budynku dawnego Urzędu Gminy wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu”, realizowanego w latach 2017–2022 w ramach programu "Kompleksowa rewitalizacja wyznaczonego obszaru na terenie Gminy Szydłów w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców”. Finansowanie zadania: 122 020 zł – środki własne gminy, 319 908 zł – budżet państwa, 968 876 zł – środki UE.

W 2022 r. wydatkowano 18 000 zł na opracowanie projektu budowlanego z oceną techniczną dotyczącego remontu balustrady na chodniku obronnym muru miejskiego w Szydłowie. Finansowanie zadania: 5 400 zł - środki własne gminy, 2 600 zł - dotacja z budżetu Województwa Świętokrzyskiego.

W gminie organizowane były również wydarzenia związane z popularyzacją, edukacją i promocją dziedzictwa kulturowego Gminy Szydłów. Zadanie z tego zakresu najczęściej realizuje Miejsko-Gminne Centrum Kultury. Ma ono siedzibę w synagodze z XVI w. w Szydłowie, gdzie prezentowane są zbiory judaików. W tzw. „Skarbczyku” (plac Zamkowy w Szydłowie) funkcjonuje „Muzeum Zamków Królewskich”, zachował się tu układ pomieszczeń, jaki powstał za czasów króla Władysława Jagiełły. M-GCK organizuje tzw. „warsztaty zamkowe”. Corocznie M-GCK odpowiada za szereg wydarzeń i imprez, w tym orszak Trzech Króli, Misterium Męki Pańskiej, koncerty w ramach odbywającego się w Busku - Zdroju Festiwalu im. Krystyny Jamroz, Turniej Rycerski o Złotą Ostrogę Jagiellonów oraz słynne na całą Polskę Święto Śliwki.

Sandomierz

Miasto i gmina Sandomierz wpisuje się w przekrój działań kulturalnych podejmowanych przez pozostałe jednostki w województwie świętokrzyskim. W 2021 r. jednym z najważniejszych przedsięwzięć zrealizowanych przez samorząd było wykonanie remontu mogił zbiorowych żołnierzy WP na Cmentarzu Wojennym w Sandomierzu. Zadanie łącznie kosztowało 94 661 zł, plan finansowy przewidywał 96 000 zł, a władze otrzymały dotację z MKIDN 56 000 zł.

Kolejne projekty prowadzone przez lokalne władze to:

- Remont elewacji budynku Urzędu Miejskiego w Sandomierzu Pl. Poniatowskiego 3. Łącznie wydatki 340 323 zł.

- Wykonanie prac konserwatorskich zabytkowych nagrobków na Cmentarzu Katedralnym: Udzielona dotacja- Społeczny Komitet Odnowy Cmentarza Katedralnego Plac Św. Wojciecha. Łącznie wydatki 20 000 zł.

W 2022 r. przeprowadzono remont mogił zbiorowych żołnierzy Wojska Polskiego na Cmentarzu Wojennym w Sandomierzu. Był to II etap prac. Łączna suma wydatkowana na zadanie zamknęła się na poziomie 188 190 zł.

Warto wspomnieć również o następujących realizacjach:

- Remont Bramy Opatowskiej - łącznie 98 794 zł, dotacja od MKIDN 43 538 zł;
- Wykonanie prac konserwatorskich zabytkowych nagrobków na Cmentarzu Katedralnym. Udzielona dotacja- Społeczny Komitet Odnowy Cmentarza Katedralnego Pl. Św. Wojciecha, łącznie wydatki 20 000 zł.

W roku 2022 Sandomierskie Centrum Kultury otrzymało dotację celową (50 000 zł) na dofinansowanie zakupu i wdrożenia systemu rezerwacji i sprzedaży biletów on-line dla Podziemnej Trasy Turystycznej. Z dotacji wykorzystano 43 426 zł.

Końskie

W okresie sprawozdawczym w zakresie ochrony zabytków w gminie Końskie kontynuowano kompleksowe prace rewitalizacyjne Parku im. Małachowskich, zakończono prace rewitalizacyjne rynku w Końskich oraz prace remontowo-konserwatorskie zachodniego skrzydła pałacowego w Końskich. Ponadto kontynuowano prace adaptacyjne budynku bramnego, dawnej stajni i oficyny pałacowej na potrzeby przyszłego Muzeum Ziemi Koneckiej; przeprowadzono prace konserwatorskie ołtarza bocznego w kaplicy wschodniej kościoła parafialnego pw. Zwiastowania NMP w Nowym Kazanowie – dotacja Gminy Końskie. W tym okresie rozpoczęto prace konserwatorskie dachu budynku suszarni II w Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi oraz opracowano dokumentację projektową na renowację Glorietty z zagospodarowanie terenu przyległego w zespole pałacowo parkowym w Końskich.

W 2022 roku po raz pierwszy zorganizowano Jarmark Bożonarodzeniowy. Odbył się także coroczny, ponadlokalny, konkurs kapel i solistów ludowych pn. "Muzykanty" – impreza obejmująca konkurs, występy i koncerty zwycięzców, a także konkursy dla widzów i jarmark twórców ludowych. Urząd Miasta i Gminy w Końskich wraz z jednostkami pomocniczymi tj. Miejsko-Gminnym Domem Kultury oraz Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Końskie od roku 1990 organizuje obchody „Koneckiego Września” – wydarzenie patriotyczno-historyczno-edukacyjne.

Ożarów

W omawianym okresie w gminie Ożarów w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanych do rejestru zabytków, inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego wpisuje się jedno zadanie. Mianowicie w parafii pod wezwaniem św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Glinianach została udzielona dotacja na remont świątyni odpowiednio w roku 2021 w kwocie 70 000 zł i w roku 2022 w kwocie 51 000 zł.

Starachowice

W latach 2021–2022 Prezydent Miasta Starachowice wykonywał ustawowe zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W latach 2021–2022 została założona Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Starachowice. W wyżej wymienionym okresie ujęto w ewidencji 197 kart adresowych zabytków nieruchomości. Proces tworzenia kart został zakończony w połowie 2023 r.

Do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego wpisane są 22 zabytki nieruchome. Gros z nich znajduje się na terenie Muzeum Przyrody i Techniki „Ekomuzem” im. Jana Pazdura, instytucji

podległej Starości Starachowickiemu. Poniżej znajduje się wykaz zadań z zakresu remontu, konserwacji i rewaloryzacji zabytków zrealizowanych przez Muzeum w latach 2021–2022.

Dotacje z budżetu Powiatu Starachowickiego na działalność wspierającą kulturę i dziedzictwo regionu w latach 2021–2022

Rok	Zadanie	Wartość zadań (zł)	Kwota przekazanych dotacji (zł)
2021	Opracowanie projektu budowlanego dotyczącego remontu konstrukcji Wielkiego Pieca w zabytkowym zespole wielkopieczowym	46 000	37 720 – ŚWKZ 8 280 – Muzeum
	Remont kapitalny budynku portierni z 1899 roku wchodzącego w skład zabytkowego zespołu wielkopieczowego – I etap	166 615	100 000 – MKiDN 50 000 – Powiat Starachowicki 16 615 – Muzeum
	Opracowanie dokumentacji odwodnienia budynków maszyny parowej i wieży ciśnień wraz z basenami odstożnikowymi	30 000	20 000 – Województwo Świętokrzyskie 10 000 – Muzeum
2022	Remont kapitalny budynku portierni z 1899 r. wchodzącego w skład zabytkowego zespołu wielkopieczowego – II etap	173 687	85 000 – MKiDN 85 000 – Powiat Starachowicki 3 687 – Muzeum
	Remont basenów odstożnikowych– I etap	88 672	42 000 – ŚWKZ 36 672 – Muzeum 10 000 – Województwo Świętokrzyskie

Gmina Morawica

W latach 2021–2022 w gminie Morawica przeprowadzono następujące prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków:

Rok	Przeprowadzone prace	Finansowanie (zł)
2021	Przeprowadzenie prac konserwatorskich przy obrazie Św. Józefa z ołtarza bocznego w kościele pw. Św. Mikołaja w Lisowie	Miasto i Gmina Morawica – dotacja celowa 5 000
	Remont pokrycia dachowego – kapliczka Św. Rocha w Chmielowicach	Fundusz sołecki – 6 400
	Utrzymanie porządku i czystości na grobach i cmentarzach wojennych położonych na terenie gminy Morawica	Wojewoda Świętokrzyski – dotacja celowa 8 500
2022	Przeprowadzenie prac konserwatorskich przy ołtarzu bocznym Św. Józefa i Św. Antoniego oraz przy umieszczonym w jego retabulum obrazie „Św. Antoni z Dzieciątkiem” a także przy rzeźbach Św. Augustyna, Św. Ambrożego, dwóch aniołów oraz przy płaskorzeźbie „Chrystus Miłościwego Serca” w Kościele Parafialnym pw. Św. Mikołaja w Lisowie	Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach - dotacja celowa 35 000
	Przebudowa Oficyny w zabytkowym parku dworskim w Morawicy – okres realizacji 2022-2023 r.	Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 - 510 000 wkład własny Miasta i Gminy Morawica: 767 500

Utrzymanie porządku i czystości na grobach i cmentarzach wojennych położonych na terenie gminy Morawica	Wojewoda Świętokrzyski – dotacja celowa 3 500
---	---

Na terenie Miasta i Gminy Morawica znajduje się 176 stanowisk archeologicznych. Ochrona dziedzictwa odbywa się w ramach wpisu do rejestru zabytków najcenniejszych zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych, przy czym na analizowanym obszarze nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

W sferze dziedzictwa niematerialnego i kulturowego gminy na szczególną uwagę zasługuje lokalna tradycja związana z garncarstwem i działaniem lokalnych twórców ludowych. Na terenie Gminy Morawica funkcjonuje Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach, będący jedną z ważniejszych atrakcji turystycznych gminy.

Połaniec

W 2021 r. gmina Połaniec udzieliła dofinansowania Towarzystwu Kościuszkowskiemu na realizację zadania: „Działalność wydawnicza o tematyce kościuszkowskiej, regionalnej i połanieckiej”. W ramach dotacji wydano na wydruk „Zeszytów Połanieckich” (5 000 zł.) oraz oprawę imprez patriotycznych (2 480 zł). Łącznie wydatkowano 7 480 zł. Dotacja została powtórzona w kolejnym roku. Całość wydatkowych sum przedstawia tabela poniżej.

„Zeszyty Połanieckie” to kopalnia wiedzy o dziejach Połańca i okolic. Zawierają materiały o historii, tradycjach i kulturze Połańca. Uzupełnione są materiałami ikonograficznymi i kartograficznymi. Celem czasopisma jest uświadomienie lokalnemu społeczeństwu dziejów, zabytków, zaprezentowanie lokalnych wydarzeń, zjawisk związanych z miejscem zamieszkania. Czasopismo zawiera informację o ludziach, faktach dotyczących ziemi połanieckiej.

Dotacje z budżetu gminy Połaniec udzielone dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazanych dotacji (zł)
2021	1	1	7 480
2022	1	1	5 500
Razem	2	2	12 480

W 2022 r. gmina Połaniec złożyła wniosek o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych, Obszar inwestycyjny: Infrastruktura kulturalna inwestycji pt. Renowacja zabytkowego dworku w miejscowości Ruszcza w celu ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

Ostrowiec Świętokrzyski

W latach 2021–2022 gmina Ostrowiec Świętokrzyski udzieliła ze swojego budżetu kilkunastu dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Poniższa tabela przedstawia ich zestawienie, przy czym wymienione poniżej zabytki znajdują się na terenie gminy, ale nie stanowią jej własności.

Dofinansowanie gminy Ostrowiec Świętokrzyski na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Rok	Kwota dotacji (zł)	Beneficjent dotacji
2021	50 000	Parafia pw. Świętego Michała Archanioła /dot. prac przy kolegiacie pw. Świętego Michała Archanioła/
2022	20 000	Parafia pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika/dot. prac przy kościele pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika/
	50 000	Parafia pw. Świętego Michała Archanioła /dot. prac przy kolegiacie pw. Świętego Michała Archanioła/

Dodać należy, że gmina Ostrowiec Świętokrzyski posiada opracowaną „Gminną Ewidencję Zabytków Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”.

Stąporków

W okresie sprawozdawczym na terenie gminy Stąporków prowadzone były prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych w województwie świętokrzyskim w parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Jacka i Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Odrowążu. Działania dofinansowane były z dotacji celowej (20 000 zł) przekazanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Zadanie przewidywało prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym (III etap prac) w/w kościele. W 2022 r. dotacja została powtórzona. Wówczas przyznano 15 000 zł.

Opatowiec

Do prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego znajdujących się na terenie gminy Opatowiec zaliczały się działania przeprowadzone na cmentarzu z I wojny światowej w Opatowcu. W 2021 r. wykonano roboty rozbiórkowe i ziemne, podbudowę z kruszyw łamanych, ułożono obrzeża, ułożono nawierzchnię z płyt granitowych i kostki betonowej oraz okładziny z płyt granitowych na schodach, dokonano dostawy i montażu postumentu granitowego pod płytę pamiątkową oraz słupków granitowych i łańcuchów żeliwnych. Całkowita wartość prac wyniosła 23 100 zł brutto.

Kielce

Urząd Miasta i Gminy Kielce realizuje wiele zadań z zakresu ochrony dziedzictwa narodowego. Instytucja ma opracowane kierunki działań, według których udziela dotacji. Należą do nich:

- Stworzenie i promocja marki Kielce w oparciu o potencjał turystyczny i gospodarczy miasta;
- Prowadzenie działań marketingowych prezentujących atrakcje turystyczne i walory środowiskowe Kielce;
- Rozwijanie sztuki miejskiej w przestrzeni publicznej (graffiti, murale, instalacje artystyczne);
- Uatrakcyjnianie wyglądu miasta artystycznymi muralami na ścianach budynków oraz murach obecnych w mieście;
- Transformacja miasta w kierunku obszaru spójnego oraz atrakcyjnego urbanistycznie i architektonicznie;
- Prowadzenie regularnych działań rewitalizacyjnych, w szczególności w zakresie budynków zabytkowych;

- Opracowanie systemu zarządzania reklamami w miejscach publicznych – system wdrożony na mocy partycypacyjnej uchwały reklamowej oraz na podstawie regularnych konsultacji z mieszkańcami;

Wydział Urbanistyki i Architektury realizował zadania pn. „Umieszczenie 100 tablic na obiektach zabytkowych znajdujących się na terenie miasta Kielce”. Przedsięwzięcie polega na przygotowaniu i wykonaniu 100 tablic informacyjnych o zabytkach nieruchomości, zawierających historyczną informację o zabytkach w języku polskim i angielskim wraz z fotografiami (grafikami) obiektów oraz montażu tablic na nieruchomościach będących przedmiotem zadania. W 2021 r. uzyskano zgody i przeprowadzono konsultacje z 80 właścicielami obiektów, które są wskazane do oznaczenia tablicami historycznymi, w tym: Szlaku Architekta Franciszka Ksawerego Kowalskiego (22 obiekty), Szlaku Wzgórze Zamkowe (20 obiektów), Szlaku Ulice Starych Kielc (27 obiektów), Szlaku Historyczne Place Kielc (6 obiektów) oraz pozostałych wskazanych do oznaczenia (25 obiektów). Wyłoniono wykonawcę tablic oraz uzyskano 22 decyzje Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na umieszczenia tablic na nieruchomościach znajdujących się na Szlaku Architekta Franciszka Ksawerego Kowalskiego. Przygotowano dokumenty potrzebne do uzyskania decyzji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach na umieszczenie tablic na szlaku Wzgórze Zamkowe (20 obiektów).

W 2022 r. kontynuowano realizację zadania, przygotowano, wykonano i umieszczono 19 tablic historycznych na zabytkowych nieruchomościach na terenie miasta, w ramach tzw. Szlaku Architekta Franciszka Ksawerego Kowalskiego oraz przygotowano dokumenty do decyzji konserwatorskich na kolejne szlaki historyczne Wzgórza Zamkowego oraz ulice dawnych Kielc. Ponadto zostały przygotowane opisy obiektów wytypowanych do aplikowania o środki na pokrycie wydatków związanych z finansowaniem prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach znajdujących się w Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego oraz Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Kielce, w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.

W okresie sprawozdawczym prowadzone były również prace konserwacyjne na kieleckich nekropoliach. Dane dotyczące ich dofinansowania przedstawia poniższa tabela.

Dotacja na zadanie pn. „Renowacja zabytkowych nagrobków (wpisanych do rejestru zabytków) na cmentarzach kieleckich”

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazywanych dotacji (zł)
2021	1	1	51 000
2022	1	1	51 000
Ogółem	2	2	102 000

Bodzentyn

W gminie Bodzentyn w latach 2021–2022 zrealizowano następujące prace renowacyjne i konserwatorskie:

- Renowacja Figury Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej, kam. z XIX w. w Bodzentynie; I etap - w roku 2018, II etap - wykonany w 2020 r., III etap – w 2021 r. przeprowadzono prace konserwatorskie w pełnym zakresie przy cokole figury Madonny. Łączny koszt uzyskanych dofinansowań przez Stowarzyszenie Miejska Góra (przy wsparciu

merytorycznym – pisanie wniosków Miejsko-Gminnego Centrum Kultury i Turystyki w Bodzentynie) – 41 776 zł. Na realizację projektu Stowarzyszenie uzyskało 100% dofinansowania.

- Renowacja zabytkowej kapliczki Świętej Barbary we Wzdole Rządowym. W listopadzie 2022 r. zakończyły się prace renowacyjne zabytkowej kapliczki Świętej Barbary we Wzdole Rządowym. Gmina Bodzentyn na ten cel złożyła wniosek o darowiznę w programie „Czuwamy! Pamiętamy!” Edycja V Fundacji Orlen. Gmina otrzymała informację grant w wysokości 10 000 zł. Dzięki pozyskanym środkom kapliczka zyskała nowy wygląd poprzez wymianę dachu, naprawę elewacji oraz renowację pamiątkowej tablicy.
- Rewitalizacja Ruin Pałacu Biskupów Krakowskich w Bodzentynie. Obecnie gmina Bodzentyn wspólnie ze Związkiem Gmin Gór Świętokrzyskich realizuje projekt dotyczący renowacji Zamku w Bodzentynie pn. „Śladami kultury benedyktyńskiej”.

Nowa Słupia

Dotacje z budżetu gminy Nowa Słupia udzielone dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazanych dotacji (zł)
2021	0	0	0
2022	1	1	2 600
Ogółem	1	1	2 600

Reasumując jednostki samorządu terytorialnego finansują także zadania związane z popularyzacją, dokumentacją, lokalnych zabytków oraz tradycji i zwyczajów. Informacje o zabytkach zamieszczane są na stronach internetowych urzędów, instytucji kultury oraz stowarzyszeń i fundacji. Wydawane są także liczne drukowane materiały promocyjne (foldery, mapy, ulotki, informatory). Organizowane są konferencje, wystawy, zajęcia edukacyjne na temat regionalnego dziedzictwa oraz imprezy folklorystyczne. Podejmują starania na rzecz opracowania, wyznaczenia oraz utrzymania historycznych ścieżek edukacyjnych oraz szlaków turystycznych a także działania związane z adaptacją budynków na cele muzealne oraz tworzenia izb tradycji w oparciu o lokalne pamiątki i zbiory.

Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Na podstawie art.11 ust.1 pkt 1 i 2 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności pożytku publicznego i wolontariacie Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków ogłasza corocznie otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony dóbr kultury. Dotyczy on m.in.: przeprowadzania prac zabezpieczających, konserwatorskich, remontowych, sporządzania ekspertyz technicznych i konserwatorskich, przeprowadzania badań architektonicznych i konserwatorskich, opracowania projektów budowlanych zabytków nieruchomych i ruchomych wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków.

Dotacje celowe Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w 2021 r.

L.p.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji (zł)
-------------	----------------	--	---------------------------

1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Małgorzaty w Pierzchnicy	Prace remontowe przy elewacji dzwonnicy przy Kościele Parafialnym pw. Św. Małgorzaty w Pierzchnicy	37 500
2.	Stowarzyszenie Dziedzictwo Piotrkowic z siedzibą w Piotrkowicach	Prace remontowe przy koronie murów obwodowych Kościoła Filialnego pw. Św. Stanisława Biskupa na cmentarzu w Piotrkowicach	10 000
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Strożyskach	Konserwacja techniczna gotyckich malowideł znajdujących się na ścianie wschodniej wraz z transferem fragmentu nowożytnych malowideł (przęsło zachodnie w Kościele Parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Strożyskach	35 799
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych we Wszechświętych	Prace konserwatorskie przy feretronie z obrazami: Trójca Święta oraz Wszyscy Święci w Kościele Parafialnym pw. Wszystkich Świętych we Wszechświętych	13 400
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jakuba Starszego w Szczaworyżu	Prace wzmacniające skarpę zabytkowego cmentarza przykościelnego, stanowiącego element zespołu kościoła parafialnego w Szczaworyżu (IV etap prac).	60 000
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim	Prace remontowe przy elewacji północnej Kościoła Parafialnego pw. Św. Michała Archanioła w Ostrowcu Świętokrzyskim	50 000
7.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Zawichoście	Prace konserwatorskie przy elewacji Kościoła Parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Zawichoście - etap I prac (elewacja kruchty i elewacja frontowa - zachodnia).	38 302

Dotacje celowe Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w 2022 r.

L.p.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji (zł)
1.	Zbigniew Szczerbowski	Prace konserwatorskie przy meblach przechowywanych w zespole dworsko – parkowym w Śmiłowie (przy komplecie mebli salonowych, secesyjnych: kanapa, stół, dwa fotele)	19 500
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pińczowie	Prace remontowe w zakresie zabezpieczenia i naprawy pokrycia dachu kruchty wraz z wymianą orynnowania Kaplicy pw. Św. Anny w Pińczowie	24 954
3.	Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura w Starachowicach	Prace remontowe przy basenach odstożnikowych w zabytkowym zespole zakładu wielkopieczowego w Starachowicach.	42 000
4.	Parafia Rzymskokatolickiej pw. Św. Małgorzaty Dziewicy i Męczennicy w Pierzchnicy	Prace remontowe przy ogrodzeniu cmentarza przykościelnego Kościoła Parafialnego pw. Św. Małgorzaty w Pierzchnicy.	64 179

5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Ostrowcu Świętokrzyskim	Prace remontowe przy elewacji wschodniej Kościoła Parafialnego pw. Św. Michała Archanioła w Ostrowcu Świętokrzyskim.	40 000
---	---	--	--------

Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego regionu w działaniach popularyzatorskich, edukacyjnych i promocyjnych

---

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspiera liczne przedsięwzięcia w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego o charakterze promocyjnym i edukacyjnym. W tym celu z budżetu samorządu województwa udzielane są dotacje celowe dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny kultury i sztuki, zgodnie z *ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, w trybie otwartego konkursu ofert, do którego przystąpić mogą działające w dziedzinie kultury m.in.: organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne kościoła, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe.

Każdego roku z samorządem województwa podejmuje współpracę kilkadziesiąt podmiotów a efektem tej współpracy jest wzbogacenie oferty kulturalnej naszego regionu o szereg interesujących przedsięwzięć, które eksponują dorobek kulturalny i historyczną spuściznę, aktywizują do działania środowiska lokalne, wzmacniają poczucie tożsamości lokalnej i narodowej. Dzięki wsparciu samorządu wiele z tych działań wpisało się na stałe do kalendarza imprez kulturalnych regionu.

W ramach m.in. Programu Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz na mocy decyzji Zarządu Województwa Świętokrzyskiego corocznie dokonywany jest wybór ofert w ramach trzech zadań:

Zadanie I Wydarzenia - organizowanie i udział w festiwalach, przeglądach, prezentacjach, wystawach, konkursach, plenerach i warsztatach artystycznych, konferencjach i seminariach, szkoleniach i kursach oraz innych przedsięwzięciach o szczególnym znaczeniu dla rozwoju, upowszechniania i promocji kultury województwa świętokrzyskiego.

Zadanie II Wydawnictwa – wydawanie niskonakładowych niekomercyjnych publikacji w formie książkowej i multimedialnej, katalogów, albumów, druków ulotnych, nagrań fonograficznych i audiowizualnych, w szczególności o tematyce artystycznej, społeczno-kulturalnej i historycznej województwa świętokrzyskiego.

Zadanie III Dziedzictwo - realizacja inicjatyw służących upowszechnianiu tradycji i regionalnego dziedzictwa kulturowego, ochronie dóbr kultury, sprzyjających budowaniu poczucia tożsamości kulturowej, w tym organizacja imprez w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

W rezultacie:

W **2021 r.** suma rozliczonych kwot przyznanych dofinansowań w ramach zawartych umów w trybie otwartego konkursu ofert w 2021 r. wyniosła: **353 540 zł**, a liczba rozliczonych umów na realizację zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert - **68**.

W **2022 r.** suma rozliczonych kwot przyznanych dofinansowań w ramach zawartych umów w trybie otwartego konkursu ofert w 2022 r. wyniosła: **377 782 zł**, a liczba rozliczonych umów na realizację zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert – **86**.

Corocznie przyznawane są także tzw. małe granty, tj. dotacje przyznawane przez samorząd województwa świętokrzyskiego w trybie pozakonkursowym. W okresie sprawozdawczym sytuacja w tej kwestii przedstawiała się następująco:

W **2021 r.** suma rozliczonych kwot przyznanych dofinansowań w ramach zawartych umów w trybie pozakonkursowym w 2021 roku wyniosła: **83 444 zł**, a liczba rozliczonych umów na realizację zadań publicznych w trybie pozakonkursowym - **22**

W **2022 r.** suma rozliczonych kwot przyznanych dofinansowań w ramach zawartych umów w trybie pozakonkursowym w 2022 r. wyniosła: **100 000 zł**, a liczba rozliczonych umów na realizację zadań publicznych w trybie pozakonkursowym – **22**.

Świętokrzyska Nagroda Muzealna im. Tadeusza Włoszka

W 2020 r. została ustanowiona Świętokrzyska Nagroda Muzealna im. Tadeusza Włoszka. Upamiętnia jej patrona – zasłużonego dla naszego regionu kustosza i regionalistę. To wyjątkowe dla środowiska muzealników wyróżnienie ustanowił Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Zgodnie z uchwałą nr XXI/259/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, przyznawana jest przez Zarząd Województwa za działalność muzealną, wkład w dokumentowanie historii regionu, tworzenie wystaw i publikacji oraz za osiągnięcia naukowe.

Zgodnie z Regulaminem Nagrodę przyznaje się w czterech kategoriach: Wystawa, Publikacja, Edukacja Muzealna oraz Honorowa Nagroda Muzealna. Uhonorowani mogą być pracownicy muzeów działających na terenie województwa świętokrzyskiego i posiadających regulamin organizacyjny, lub statut uzgodniony z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nagroda ma charakter pieniężny. W zakresie konserwacji zbiorów, wyróżnienie w postaci statuetki, otrzymać mogli również instytucje muzealne.

10 września 2021 r. w Hali Lejniczej Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród II edycji Świętokrzyskiej Nagrody Muzealnej im. Tadeusza Włoszka. W kategorii „Wystawa” nagrodę otrzymała dr Justyna Dziadek, dyrektor Muzeum Regionalnego w Pińczowie, za wystawę „Propius ad Deum – Sztuka Sakralna na Ponidziu”. Laureatką w kategorii publikacja została Bożena Ewa Wódz z Muzeum Okręgowego w Sandomierzu za książkę – „Dzieje Zamku Królewskiego w Sandomierzu”. Nagrodę w kategorii „Edukacja muzealna” otrzymał Krzysztof Myśliński, inicjator cyklicznych spacerów zabytkoznawczych po Kielcach. Honorowa Nagroda Muzealna została przyznana dla sandomierskiego zamku. Uhonorowano nią Muzeum Okręgowe w Sandomierzu za całokształt działalności w stulecie istnienia placówki.

Uroczysta gala wręczenia III edycji Świętokrzyskiej Nagrody Muzealnej im. Tadeusza Włoszka odbyła się **9 września 2022 r.** w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie. To trzecia edycja nagród, które przyznaje Zarząd Województwa w dziedzinie muzealnictwa. Uroczystość odbyła się w ramach Wojewódzkiej Inauguracji 30. Europejskich Dni Dziedzictwa.

Zgodnie z Uchwałą nr XXX/407/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, nagroda przyznana została za osiągnięcia w zakresie działalności muzealnej w następujących kategoriach: Wystawa, Publikacja, Edukacja, Konserwacja Zbiorów. Nagrody otrzymali:

- Wystawa: Krzysztof Myśliński, Leszek Dziedzic: „Splendor Cathedralis”
- Publikacja: Zespół pracowników Muzeum Zamkowego w Sandomierzu: „100 lat Muzeum Zamkowego w Sandomierzu 1921 – 2021”
- Edukacja Muzealna: Marcin Kolasa: „Pocztówki z Kielc”
- Konserwacja zbiorów: Mieczysław Piotr Bąk: Kościół św. Rocha w Mroczkowie oraz przykościelna dzwonnica

Honorowa Nagroda Muzealna „Za Działalność Muzealną” przypadła Muzeum Diecezjalnemu w Sandomierzu mieszczącym się w zabytkowym budynku Domu Długosza.

Idea Europejskich Dni Dziedzictwa narodziła się 3 października 1985 roku w Grenadzie w Hiszpanii podczas II Konferencji Rady Europy. Wtedy to ówczesny francuski minister kultury zaproponował zorganizowanie w całej Europie Dni Otwartych Zabytków, zainicjowanych w 1984 roku we Francji. Wówczas po raz pierwszy bezpłatnie udostępniono zwiedzającym obiekty, do których dostęp dotychczas był ograniczony. Ze względu na to, że inicjatywa ta cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, zainspirowało to w 1991 roku Radę Europy do ustanowienia Europejskich Dni Dziedzictwa. Polska włączyła się czynnie w organizację tych wydarzeń w 1993 roku. W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa we wrześniu odbywają się największe w Europie wydarzenia promujące zabytki.

Europejskie Dni Dziedzictwa to dni otwarte w obiektach zabytkowych, tematyczne wystawy w muzeach i instytucjach kultury, bibliotekach, sesje popularnonaukowe, koncerty, spacer, pikniki historyczne. Bez wątpienia to promocja instytucji, miejsc, obiektów, wydarzeń, a także forma edukacji w zakresie regionalnego dziedzictwa. Dziedzictwo kulturowe nie ogranicza się jedynie do zabytków i obiektów muzealnych. Obejmuje również tradycje oraz żywe formy wyrazu, odziedziczone po przodkach i przekazane przyszłym pokoleniom, takie jak tradycje ustne, sztuki widowiskowe, wiedza i praktyki dotyczące przyrody, czy tradycyjne umiejętności rzemieślnicze. Samorząd województwa koordynuje, finansuje oraz promuje inicjatywy związane z organizacją wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

W 2021 r. EDD odbyły się w dniach 11-12 oraz 18-19 września pod hasłem „Smaki dziedzictwa”. W województwie świętokrzyskim 21 organizatorów zgromadziło 2 497 osób na różnych wydarzeniach. W ich trakcie odwiedzający zachęcani byli do poznawania tradycyjnych produktów regionalnych i przepisów, które 100 lat temu królowały na polskich stołach oraz zabytków przetwórstwa spożywczego i dziedzictwa kulinarnego. Tradycje kulinarne, które odgrywały niebagatelną rolę w pielęgnowaniu obyczajów Polaków i tworzeniu wspólnoty rodzin i przyjaciół biesiadujących ze sobą stanowią przykładem polskiego bogactwa kulturowego. Edycja EDD 2021 r. koncentrowała się nie tylko na materialnych tradycjach rzemieślniczych (takich jak cukiernie, piekarnie, fabryki cukierków), ale również niematerialnych (staropolskich przepisach, tradycjach).

W 2022 r. w ramach jubileuszowej 30. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa w województwie świętokrzyskim 26 podmiotów zorganizowało 50 różnego typu wydarzeń, które zgromadziło 5 717 osób. Wśród nich były festyny, zwiedzanie zabytków oraz spotkania, które przebiegały pod hasłem „Połączeni Dziedzictwem”. Źródłem więzi społecznych jest komunikacja, możliwość przekazania myśli i wiedzy, nawiązania połączenia z członkami wspólnoty. Człowiek od najdawniejszych czasów doskonalił metody porozumiewania się na odległość za pomocą pisma, sygnałów, szyfrów, systemów łączności. Tworzył sytuacje, które sprzyjały wymianie słów: tradycyjne prace gospodarskie czy obchody świąteczne stanowiły okazje do opowiadania historii, wspomniania osób i zdarzeń, sprawiając, że słuchacze budowali poczucie więzi nie tylko ze sobą nawzajem, ale też z przeszłością. Komunikacja to także szlaki handlowe, sposoby podróżowania, zabytki techniki, jak telegraf, telefon, kolej.

Koordynatorem ogólnopolskim zarówno EDD, jak i innych wydarzeń związanych z dziedzictwem materialnym i niematerialnym jest Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie. Wyrazem współpracy pomiędzy NID placówką terenową w Kielcach a świętokrzyskimi instytucjami kultury, również prowadzonymi przez samorząd województwa są coroczne wydarzenia promujące opiekę i kultywowanie dziedzictwa narodowego. W czerwcu 2022 r. NID wraz z Muzeum Wsi Kieleckiej, Skansenem Etnograficznym w Tokarni zorganizowały warsztaty „Niematerialne dziedzictwo kulturowe w regionie – edycja świętokrzyska”.

Reasumując należy stwierdzić, że priorytety określone w Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego, podobnie jak w latach poprzednich obowiązywania Programu, były realizowane w okresie sprawozdawczym wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne zadania, które prowadziły do osiągnięcia założonego celu, a wszystkie główne zadania i wytyczone cele były realizowane. Zadania te obejmowały, zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania świętokrzyskich zabytków, jak i projekty upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania. Aby osiągnąć wymierne i trwałe efekty podobne działania powinny być kontynuowane w kolejnych latach, co przyczynić się może do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta oraz do budowania silnej tożsamości lokalnej jego mieszkańców.

Choć szczyt pandemii sars cov-2 przypadał na rok 2020 to jednak w analizowanym okresie w dalszym ciągu zauważalne były ograniczenia działalności kulturalnej w regionie. Pod względem obostrzeń oraz tymczasowych ograniczeń w ilości osób korzystających z ofert edukacyjnej czy kulturalnej instytucji kultury szczególnie trudny był 2021 r. W kolejnym miesiącach nowego roku tendencja konsekwencji pandemii zdecydowanie się zmniejszyła. W połowie 2022 r. nie obserwujemy już większych problemów wynikających z sytuacji epidemiologicznej w kraju.

W omawianym okresie pandemia negatywnie wpłynęła nie tylko na kwestie związane z funkcjonowaniem instytucji czy prezentowanych ofert, ale także na dostępność na rynku firm zajmujących się konserwacją zabytków oraz pracami przy zabytku. Okresy izolacji spowodowały przesunięcia terminów, które potem były już niemożliwe do nadrobienia. Tym można tłumaczyć pewne problemy z pracami konserwatorskimi przy zabytku części podmiotów. Należy jednak zaznaczyć, że nie wpłynęło to znacząco na ilość wykonywanych robót przy zabytku. Nie zgłoszono również konieczności zwrotu dotacji, argumentując ten krok problemami związanymi z pandemią.

Pod względem liczby obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków obszar województwa świętokrzyskiego znajduje się na 16 miejscu (ostatnia pozycja). Obecnie wpisanych jest 1 530 obiektów. Z kolei w kwestii rozlokowania obiektów zabytkowych na terenie kraju (liczba obiektów w przeliczeniu na 1 000 kilometrów kw), obszar województwa świętokrzyskiego znajduje się na 15 pozycji (na 16 województw). Natomiast w przypadku liczby zabytków w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców obszar województwa świętokrzyskiego uplasował się na 13 pozycji (1,3 obiektu na 1 000 mieszkańców). Z powyższych danych wynika, iż obszar badanego województwa charakteryzuje się niską liczbą obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze zabytków. Należy jednak zwrócić uwagę, iż w przypadku obiektów najwyższej rangi – pomników historii (9) oraz parków kulturowych (1) obszar województwa świętokrzyskiego uplasował się na pozycji 5 (ex aequo z województwem pomorskim). Posiadamy również obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, a ponadto trwają procedury związane z wpisaniem kolejnego. Jest to o tyle istotne, gdyż 5 województw nie posiada ani jednego takiego przykładu. Analizując wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na jednego mieszkańca w roku 2021, województwo świętokrzyskie uplasowało się na pozycji 10 (na 16 województw) z wartością 45,51 zł, przy czym jest to kwota, która co roku systematycznie rośnie.

Reasumując w okresie sprawozdawczym możemy dokonać systematyzacji pewnych tendencji, które wystąpiły na terenie województwa świętokrzyskiego tj.:

- znajduje się tutaj mniej obiektów zabytkowych w porównaniu do pozostałych województw, ale zlokalizowanych jest więcej obiektów wysokiej klasy (m.in. pomniki historii);

- w odniesieniu do pozostałych województw wydatki województwa świętokrzyskiego na ochronę dziedzictwa kulturowego określić można na poziomie średnim, ale z wyraźną tendencją wzrostową. Bez wątplenia jednak potrzeby Beneficjentów przewyższają możliwości budżetowe Województwa Świętokrzyskiego;
- w dużej mierze dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa świętokrzyskiego są przekazywane do beneficjentów spoza sektora finansów publicznych. Wynika to z faktu, iż to najczęściej parafie posiadają w swoim zasobie najstarsze i najcenniejsze zabytki. Dzięki wsparciu przekazanemu w formie dotacji możliwa była renowacja wielu zabytków sakralnych w regionie.

W latach 2021–2022 wsparcie finansowe uzyskały inwestycje z zakresu remontów, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, w tym obiekty zabytkowe służące propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury oraz inwestycje z zakresu odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych zabytków, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci. Środki pochodziły z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego i właścicieli zabytków.

Wydzwięk edukacyjny posiadają również projekty realizowane przy okazji wydarzeń o charakterze patriotycznym i rocznic wydarzeń historycznych. Bez wątplenia mają one również charakter popularyzatorski oraz są wykorzystywane jako element promocyjny jednostki i województwa świętokrzyskiego. Ochrona i konserwacja zabytków to ważne działania podejmowane w interesie publicznym, nie tylko regionalnym, ze względu na znaczenie zabytków dla edukacji, rozwoju nauki oraz tożsamości kulturowej, ale także dla sfery ekonomii i gospodarki. Działania tego typu prowadzą do uświadomienia lokalnym społecznościom wyjątkowych wartości miejscowych zabytków i krajobrazu kulturowego. Bez wątplenia ważną rolę odgrywają kulturowe wartości niematerialne, zwyczaje, legendy i opowieści, pieśni czy obrzędy o wielowiekowej tradycji, spajające społeczności w skali miejscowości, gminy czy regionu. Potrzeba ich zachowania i ochrony oraz przekazania następnym pokoleniom wydaje się być zatem priorytetem zarówno podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych, jako kultywujących dane tradycje i zwyczaje. Nie mniej ważna wydaje się także rola samorządu województwa zarówno w koordynacji działań jak i wsparciu finansowemu części inicjatyw.

Przygotowywane są kolejne wpisy na „Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego”. Jeszcze przed oficjalnym umieszczeniem danej tradycji na Liście niezwykle ważna jest promocja, która zwiększa zainteresowanie odbiorców z całego regionu i Polski kultywowaniem tej tradycji. Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości, które należy wspierać i wspomagać.

Bez wątplenia zasoby kulturowe i duchowe regionu, jego zabytki materialne i wartości niematerialne związane z lokalnymi tradycjami, sztuką ludową i rękodziełem stanowią podstawowy przedmiot promocyjny województwa świętokrzyskiego. Należą również do grona najpopularniejszych płaszczyzn wykorzystywanych do działań popularyzatorskich, edukacyjnych, szczególnie tych nastawionych na budowanie świadomości znaczenia dziedzictwa kulturowego dla regionu i jego mieszkańców. Jedną z zasad popularyzacji zabytków, zarówno znanych i popularnych, jak i tych zapomnianych lub na co dzień niemożliwych do obejrzenia, stanowią Europejskie Dni Dziedzictwa. Corocznie w dwa wrześniowe weekendy udostępniane są zabytkowe obiekty wraz bogatą ofertą zabaw, festynów, konferencji, projektów edukacyjnych, dokumentacyjnych, naukowych i badawczych.

Wszystkie te przedsięwzięcia mają na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego - krajobrazu kulturowego, architektury, kapliczek, miejsc pamięci a także wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu. Wsparcie finansowe remontów, przebudowy i wyposażenia obiektów zabytkowych pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, służy propagowaniu i zachowaniu historii miejsca i obiektu, tradycji, sztuki i kultury. Wspieranie remontów i konserwacji najbardziej wartościowych i zagrożonych obiektów zabytkowych regionu to jeden z priorytetów realizowanego Programu. Udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku ma działanie stymulujące i uzupełniające nakłady ponoszone przez właścicieli zabytków. Wspieranie prac przy zabytkach znajdujących się w złym stanie technicznym, w szczególności w zakresie ich konserwacji, zabezpieczenia przed zniszczeniem i dewastacją, prowadzi do przyspieszenia efektu tych prac, ich kompleksowości i zgodności z warunkami konserwatorskimi, co bezpośrednio poprawia wizerunek województwa oraz wpływa na jego atrakcyjność.

Wysoka aktywność instytucji kultury jest istotnym elementem realizacji zadań edukacyjnych o dziedzictwie kulturowym. Oferta tych placówek jest systematycznie zmieniana i uzupełniana, dzięki czemu licznie przyciągają odbiorców, edukując i promując lokalne zabytki.

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania czteroletnich Programów Opieki nad Zabytkami nakłada na Województwo ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wypełniając obowiązek wynikający z art. 87. ust. 5 ww. ustawy, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego co dwa lata przedstawia sprawozdanie z realizacji programu Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami podlega przekazaniu Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

W dokumencie za lata 2021-2022 ujęto najistotniejsze działania podejmowane w celu opieki nad zabytkami oraz dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego, zrealizowane na terenie Województwa Świętokrzyskiego. Źródłem informacji na temat podjętych przedsięwzięć były informacje pozyskane od samorządów miast i powiatów.

Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programie w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomaga ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych wojewódzkich dokumentów strategicznych na następne lata.